

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΑΛΑΤΖΑ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ & ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Το μαγικό της ελευθερίας

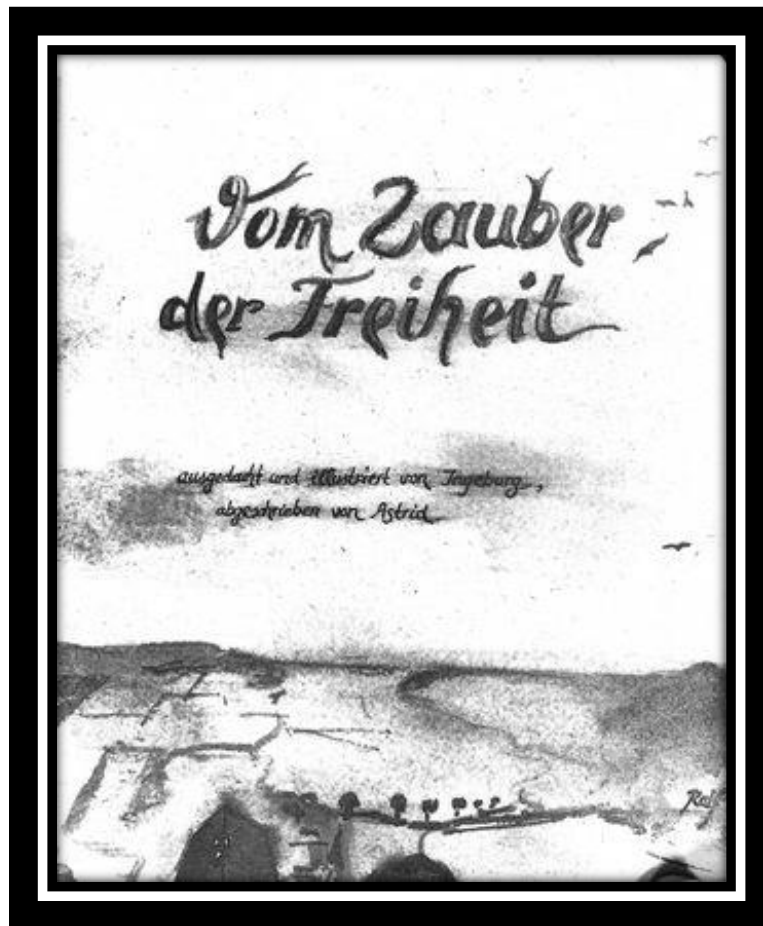
Μετάφραση και σχολιασμός του παραμυθιού «*Vom Zauber der Freiheit*» από το βιβλίο: *Das kleine Märchenbuch* (Metta Kinau Verlag 1987)

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΚΟΛΛΑ Ξ2017087

ΚΕΡΚΥΡΑ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Το μαγικό της ελευθερίας

Μετάφραση και σχολιασμός του παραμυθιού «*Vom Zauber der Freiheit*» από
το βιβλίο: *Das kleine Märchenbuch* (Metta Kinau Verlag 1987)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την πορεία μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας, την πρόοδό μου, την προσωπική μου ανέλιξη και ωρίμανση καθώς και για τις γνώσεις μου πάνω στο αντικείμενο της μετάφρασης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του τμήματος οι οποίοι υπήρξαν συνοδοιπόροι στο ταξίδι μου αυτό και οι οποίοι μου χάρισαν όραμα, έμπνευση και ήταν συμμετέχοντες στην διαμόρφωση του ανθρώπου που είμαι σήμερα.

Συγκεκριμένα ευχαριστώ ολόψυχα (με αλφαβητική σειρά) τους:

Αλατζά Χαρίκλεια

Κεντρωτής Γεώργιος

Λαζαράτος Ιωάννης

Λίβας Σωτήριος

Μπομπολής Πέτρος

Νικολάου Πασχάλης

Παπαδημητρίου Νικόλαος

Τεράστια ευγνωμοσύνη αισθάνομαι, επίσης, απέναντι στο ίδιο το τμήμα, στα μαθήματα του κύκλου σπουδών, στην γραμματεία για την άμεση ανταπόκρισή της σε πολλά ζητήματα, στην πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη και τέλος στο γενικότερο κλίμα οικειότητας και ασφάλειας που επικρατεί στις εγκαταστάσεις της σχολής. Είμαι απέραντα ευτυχής για τις φιλίες που έχτισα και τις στιγμές που βίωσα κατά τα ακαδημαϊκά μου χρόνια και παρόλο που αυτό το ταξίδι έφτασε στο τέλος του, πάντα θα το κρατώ και στις επόμενες Ιθάκες που θα αναζητώ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	5
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ	9
ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ.....	19
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	28
ΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	28
ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ KUNSTMÄRCHEN – ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ.....	29
ΤΙΤΛΟΣ	35
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	36
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	37
ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	37
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	37

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει θέμα την μετάφραση του παραμυθιού «Vom Zauber der Freiheit» απο το βιβλίο «Das Kleine Märchenbuch» του εκδοτικού οίκου Metta-Kinau (έκδοση 1987). Δηλώνεται ότι το παρακάτω μετάφρασμα δημιουργήθηκε μόνον για χάρην της παρούσας εργασίας και δεν έχει σκοπό να δημοσιευτεί. Πρόκειται για δημιούργημα -προσαρμογή- της ίδιας της φοιτήτριας για εκπαιδευτικούς και μόνο σκοπούς.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βιβλίο «Das Kleine Märchenbuch» από τις εκδόσεις Metta-Kinau (1987) πρόκειται για μία συλλογή παραμυθιών -Kunstmärchen- των οποίων οι συγγραφείς είναι άτομα διαφόρων φύλων και ηλικιών με μεγάλη αγάπη για τη λογοτεχνία και τεράστια επιθυμία να προσφέρουν κι εκείνα την δική τους, διδακτικής αξίας, μικρή ιστοριούλα. Τα άτομα που συμμετείχαν στη συγγραφή των παραμυθιών ονομάζονται (παρατίθενται με αλφαβητική σειρά και όπως δήλωσαν): Alexandra, Astrid, Barbara Eckholdt, Bettina, Biene Koch, Brinja, Elisabeth Einhaus, Hartwig Hansen, Ilka Häderte, Ingeburg Baier, Jörn Plenz, Kai, Kristina, Konrad Lorenz, Ralf Plenz, Uli Karger.

Από τους παραπάνω, η Ingeburg Baier ήταν εκείνη η οποία μας χάρισε το παραμύθι και την εικονογράφηση του «Vom Zauber der Freiheit», και η οποία, μάλιστα, κατά τη συγγραφή του ήταν 61 ετών, η μεγαλύτερη ηλικιακά συμμετέχουσα στο βιβλίο. Όπως και η ίδια αναφέρει στην αρχή του βιβλίου, η τεράστια φαντασία της για πολλά χρόνια της επέτρεψε να πει αμέτρητες ιστοριούλες στο γιό της, τις οποίες τις σκαρφιζόταν επι τούτου. «Το μαγικό της ελευθερίας» αποτελεί ένα από εκείνα τα προφορικά παραμύθια που αφηγούταν στο γιό της, επιτέλους διατυπωμένο σε χαρτί. Στο επάγγελμα ήταν λογίστρια, όμως λόγω της ονειροπόλας φύσης της πιστεύει ότι αυτή η δουλειά δεν της ταίριαζε ποτέ. Καταλαβαίνουμε, έτσι,, ότι το παρακάτω παραμύθι πρόκειται για ένα κομμάτι της δικής της φαντασίας και δημιουργήθηκε με αγάπη και αγνότητα.

Ingeburg Baier
Nun sind es wohl bald 25 Jahre her,
seit ich meinem Jungen immeraus mei-
ner Phantasie heraus über tausend Märchen
erzählt habe. Eines davon habe ich jetzt
aufgeschrieben.
Ich bin 61 Jahre alt und eigentlich
Buchhalterin. Wegen meiner Träume-
reien war ich für meinen Beruf niemals
besonders geeignet.

Τα παραμύθια τα οποία κατατάσσονται στην κατηγορία των Kunstmärchen διαφέρουν από εκείνα που ανήκουν στην κατηγορία των λαϊκών παραμυθιών Volksmärchen. Το παραμύθι «Vom Zauber der Freiheit» της Ingeburg ή ως αποδόθηκε «Το μαγικό της ελευθερίας» πρόκειται για ένα Kunstmärchen. Αυτό μας γίνεται φανερό από τους τρόπους περιγραφής και αφήγησης του κειμένου, το συναισθηματικό κόσμο των χαρακτήρων καθώς και το κοινωνικό-ηθικό μήνυμά του.

Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπόψη την φύση του αφηγήματος, το μετάφρασμα στοχεύει στην ακριβή αναπαραγωγή του ύφους, στη σωστή έκφραση του εσωτερικού κόσμου των πρωταγωνιστών καθώς και στην ισοδύναμη μετάδοση του κοινωνικού - ηθικού μηνύματος στο τέλος της ιστορίας.

Τα *Kunstmärchen* πρωτοεμφανίστηκαν κατά των 2^ο αιώνα μ. Χ. και γνώρισαν ιδιαίτερη άνθιση, δίχως σύμπτωση φυσικά, στην ακόλουθη περίοδο μετά την επικράτηση του Διαφωτισμού στην Ευρώπη. Άρχισαν να συντάσσονται εκτενώς από λογοτέχνες και ποιητές κατά τα τέλη του 18^{ου} αιώνα και στις αρχές του 19^{ου}, ως εργαλείο αφύπνισης και ανάπτυξης της κριτικής σκέψης των αναγνωστών με το ρεαλιστικό τους χαρακτήρα και τα σατιρικά στοιχεία τους. Τα μηνύματα τα οποία στόχευαν να προωθήσουν ήταν κοινωνικοπολιτικού περιεχομένου καθώς και ηθικού. Μεταξύ άλλων, *Kunstmärchen* γράφτηκαν από τους Ludwig Tieck, E.T.A. Hoffman, Novalis και Clements Brentano. Κύριο χαρακτηριστικό των έργων τους αποτέλεσε η ανάμιξη του φανταστικού και του πραγματικού, με χρήση φανταστικών πλασμάτων – χαρακτήρων μα με ρεαλιστικά αρνητικά περιστατικά και πολλές φορές ανορθόδοξο τέλος. Σε πόλλα από αυτά τα έργα οι πρωταγωνιστές πάσχουν από οικογενειακά, κοινωνικά προβλήματα ή ακόμη και από προβλήματα ψυχικής ή/και σωματικής υγείας και αυτό αντικατοπτρίζεται στις επιλογές και τις πράξεις τους. Το τέλος αποτελεί πολύ συχνά και τις συνέπειες των πράξεων αυτών και αυτές αποδίδονται με ρεαλιστικό και όχι ηρωικό τρόπο.

Έτσι λοιπόν, και το παραμύθι μας «Το μαγικό της ελευθερίας» πραγματεύεται την ανεκτίμητη αξία της ελευθερίας και της μη βεβιασμένης φύσης της. Οι χαρακτήρες – πρωταγωνιστές υποφέρουν απ'τα πάθη τους, πάθη όπως η φιλαρέσκεια, η αλαζονία, η φιλοδοξία, η ανάγκη για αγάπη, η ελευθερία, η αφέλεια και η μοναξιά. Το αφήγημα μας φέρνει επίσης πολύ κοντά με την φύση του θανάτου και των καθημερινών ανθρώπινων ανησυχιών όπως η φτώχεια, μας δίνει, ωστόσο, στο τέλος κι ένα πολύτιμο μάθημα. Ένα μάθημα το οποίο η Ingeburg ήθελε να διδάξει στον μικρό της τότε γιό μα και σε όλους εμάς.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑ

Το μαγικό της ελευθερίας

Μια φορά κι έναν καιρό, κάτω από τον γαλανό και ηλιόλουστο ουρανό όπου η γη απλωνόταν καταπράσινη, λοφώδης, ένα σμήνος χελιδόνια πετούσε και κουνούπια κυνηγούσε. Σβούριζαν πέρα δώθε, πάνω κάτω, ως ψηλά φτερούγιζαν και ξανά προς τη γη βουτούσαν, παιχνιδιάρικα, ανάλαφρα, μα πάντοτε πολυάσχολα. Ξαφνικά, ένας δυνατός άνεμος ξεκίνησε να φυσά παρασύροντας μαζί το πιο μικρό χελιδονάκι. Εκείνο άνοιξε διάπλατα τα φτερά του, αφέθηκε, και απολάμβανε όσο αιωρούνταν πάνω από όλες τις δεντροκορφές. Μέσα στην ιπτάμενη χαρά του δεν πρόσεχε ότι απομακρυνόταν όλο και πιο πολύ από τα υπόλοιπα χελιδόνια, και όλο με μιας ο άνεμος το άρπαξε τόσο δυνατά που το έριξε στη γη. Προτού το καταλάβει, είχε πέσει μέσα σε έναν πυκνό θάμνο. Ήταν πολύ μπερδεμένο. Προσπαθούσε να ελευθερωθεί από τα άγρια κλαδιά, μα παντού γύρω του υπήρχαν μυτερά αγκάθια που με κάθε του κίνηση του έσκιζαν τα φτερά. Το χελιδονάκι εξαντλημένο και τρομοκρατημένο μέχρι θανάτου έμεινε τελικά παγιδευμένο εκεί.

Ένα πνεύμα του δάσους από την φυλή των ελάτων άκουσε τα παρακάλια και τις κραυγές του μικρού χελιδονιού καθώς μάζευε καρπούς αγριοτρυνταφυλλιάς εκεί κοντά. Αν και το πνεύμα δεν ήταν μεγαλύτερο από ένα κουκουνάρι, σβέλτα πήδησε, πέρασε μέσα από βουνά κι από λαγκάδια και σύντομα βρήκε το αβοήθητο χελιδονάκι παγιδευμένο μέσα σε μια αγριοτριανταφυλλιά. Τότε φώναξε με δυνατή φωνή: «Μα για όνομα των καλών πνευμάτων, δεν πρέπει να πεθάνεις! Αν αφήσεις το φτέρωμά σου στα αγκάθια, θα μπορέσεις να ελευθερωθείς.»

Τότε σαν από κάποιο ξόρκι το χελιδονάκι έχασε όλα του τα φτερά και τα αγκάθια δεν μπορούσαν να το κρατήσουν πια. Το χελιδονάκι έπεσε στο έδαφος. Ήταν μεταμορφωμένο. Απέκτησε χέρια και πόδια και μακριά ξανθά μαλλιά, τόσο μακριά που το κάλυπταν εντελώς μέχρι τα γόνατα. Μετατράπηκε σε ένα νεαρό, πανέμορφο κορίτσι με μεγάλα, σκούρα μάτια, κι όμως ήταν τόσο μικρή όσο ένα παιδικό χεράκι. Στην πλάτη της μονάχα είχε ακόμα τα φτερά της τα οποία ο θάμνος είχε σκίσει και δεν μπορούσαν να πετάξουν πια. Η μικρή νεράιδα φοβόταν πολύ. Με όση ταχύτητα μπορούσαν να της προσφέρουν τα καινούργια της πόδια έτρεξε έξω από το δάσος προς το λιβάδι. Παράλληλα, άνοιγε δρόμο με τα χέρια της ανάμεσα από τα ψηλά χόρτα κι αυτά λικνίζονταν και χτυπούσαν μεταξύ τους, τόσο που οι καταστρόγγυλοι σπόροι από τις

πικραλίδες απελευθερώνονταν. Μόλις το χελιδονοκόριτσο είδε όλες αυτές τις χνουδωτές μπαλίτσες να αιωρούνται τόσο απαλά στο αεράκι, άρχισε να χτυπάει τα φτερά της αναστατωμένη. Με αυτόν τον τρόπο κατάφερε να κάνει μεγάλα άλματα. Κι έτσι, έφτασε στην άλλη άκρη του λιβαδιού. Εκεί στην άκρη του δάσους κάτω απ' τις ψηλές σημύδες στεκόταν μοναχό του ένα παλιό σπίτι με καφέ ξυλοδεσιά και κόκκινα τούβλα. Στο πλάι του στηριζόταν ένας στάβλος, ο οποίος της έμοιαζε γνώριμος αφού κάτω από την σκεπή του οι γονείς της είχαν χτίσει τη φωλίτσα μέσα στην οποία γεννήθηκε. Στο σπίτι αυτό κατοικούσε μία γριούλα βοτανοθεραπεύτρια. Εκείνη πάντοτε φρόντιζε να μην πλησιάζει κανένας την χελιδονοφωλιά. Το κορίτσι με τα χελιδονόφτερα ανέβηκε βουίζοντας με κόπο σκαλοπάτι-σκαλοπάτι τη σκάλα του σπιτιού και με όση δύναμη της είχε απομείνει φτερούγισε από το αγιόκλημα μέχρι το περβάζι του παραθύρου. Εκεί ξαπόστασε λαχανιασμένη και απαλά χτύπησε το τζάμι.

Λίγο αργότερα, το παράθυρο άνοιξε και ξεπρόβαλε από μέσα του ένα τεράστιο κεφάλι και δάχτυλα σχεδόν τόσο μεγάλα όσο ολόκληρο το σώμα της. Αυτά άρπαξαν το μικρό πλάσμα. «Αχ Θεέ μου», άκουσε τη φωνή της γριούλας να λέει δυνατά, και βρέθηκε ευθύς αμέσως καθισμένη σε ένα καλογουλισμένο τραπέζι. Ακριβώς από πάνω της αντίκρισε δύο γαλαζοπράσινα μάτια και ένα στόμα που σαν άνοιξε, μετατράπηκε σε μια βαθιά σκοτεινή σπηλιά.

«Μη φοβάσαι όμορφη νεραϊδούλα», είπε η φωνή. «Βλέπω ότι έχεις φτερά χελιδονιού και είσαι ένα από τα αγαπημένα μου. Όσο ζω, θα είσαι ασφαλής κοντά μου». Η γριούλα πήρε το πλεκτό καλάθι ραπτικής της, άδειασε τα περιεχόμενά του μέσα σε μια σακούλα και ακούμπησε τη νεραϊδούλα στον ψάθινό του πάτο. Έπειτα, τοποθέτησε προσεκτικά τα κρύα ποδαράκια του κοριτσιού σε ένα πλεκτό σκουφάκι για αβγά. Η γριούλα γέμισε την δακτυλήθρα της με νερό και το χαριτωμένο πλάσμα ήπιε διψασμένα από τούτη τη βαριά κανάτα που ακόμη και με τα δυο της χέρια με δυσκολία μπορούσε να κρατήσει. Της έκοψε, μάλιστα, και ένα κομμάτι από το γλυκό της το οποίο ήταν φυσικά τεράστιο για την μικρή. Εκείνη όμως ήταν τόσο πεινασμένη που το καταβρόχθησε ολόκληρο. Μετά, απλώθηκε στο καλάθι της κι αποκοιμήθηκε. Η γριούλα την σκέπασε με ένα μαντήλι και έβαλε το καλάθι δίπλα στο πόδι του τραπεζιού κοντά στα πόδια της. Τότε ήταν που ξεκίνησε να αναρωτιέται, πώς ήταν δυνατόν ένα τέτοιο μικρό θαυμαστό πλάσμα να έχει έρθει στο παράθυρό της. Μία ανώτερη δύναμη θα την επέλεξε για να βοηθήσει τη μικρή νεραϊδούλα, σκέφτηκε. Όσα συνέβησαν ήταν ένα πραγματικό θαύμα. Έχοντας περάσει μία ζωή γεμάτη φτώχεια, η γριούλα ήταν επιτέλους πανευτυχής, τόσο πολύ που δεν παρατήρησε

ότι ως έφτασε η νύχτα και από το παράθυρό της έμπαινε παγωνιά, τα χέρια της γίνονταν ολοένα και πιο ακάμπτα και σύντομα και η καρδιά της σταμάτησε να χτυπά. Κατά τα μεσάνυχτα ο άνεμος άρχισε να σαρώνει μανιωδώς κεραμίδια απ'τη σκεπή κι αυτά βροντούσαν τρομερά όταν έσπαγαν πάνω στη σκάλα. Όμως, η γριούλα όλα αυτά δεν μπορούσε να τα ακούσει πια. Καθόταν εκεί, μέσα σε απέραντη γαλήνη ενώ η καταιγίδα χτυπούσε βίαια τις ψηλές κορυφές, σκόρπιζε ολόγυρα τα νεαρά κλαδιά των δέντρων και ούρλιαζε μέσα απ'τους ραγισμένους τοίχους του σπιτιού. Η γριούλα δεν θα ανησυχούσε πλέον μήπως το σπίτι της γκρεμιστεί και την πλακώσει και αυτό ήταν πολύ καλό.

Όταν το κορίτσι ξύπνησε το επόμενο πρωί, νεκρική σιγή βασίλευε στο σπίτι. Τεντώθηκε ως την άκρη του καλαθιού και αντίκρισε μια γιγάντια σκούρα καφέ ξύλινη κολόνα που όμοιά της δεν είχε ξαναδεί. Πώς να γνώριζε ότι αυτό ήταν το πόδι ενός τραπεζιού; Η νεραϊδούλα βγήκε από το καλάθι της και κατευθύνθηκε προς το παράθυρο. Μια ηλιαχτίδα μπήκε στο δωμάτιο, άπλωνε το φως της στα πόδια της νεραϊδούλας και φώτιζε τις πιέτες μιας μπλε ρόμπας που κρεμόταν πάνω απ'το κεφάλι της. Η νεράιδα ήξερε ότι αυτή η ρόμπα άνηκε στην γριούλα και ήθελε να σκαρφαλώσει πάνω της, ήθελε να πει ξανά από την ασημένια κανάτα και να φάει ξανά ένα από εκείνα τα κίτρινα κομμάτια αλλά δεν μπορούσε πια. Δεν μπορούσε να καταλάβει ούτε τί είχε συμβεί ούτε τον λόγο που η γριούλα καθόταν εκεί εντελώς ακίνητη. Όλα αυτά φόβιζαν την μικρή νεραϊδούλα κι έτσι, εκείνη επέστρεψε πίσω στο καλάθι της. Καθόταν εκεί κουλουριασμένη για πολλές ώρες μέχρι που ξαφνικά στην καλύβα άρχισε να ακούγεται ένας πολύ δυνατός θόρυβος. Γιγάντια πόδια βροντοπατούσαν το πάτωμα κοντά της, τόσο που μπορούσε να αισθανθεί τις σανίδες να τρέμουν. Η χελιδονονεράιδα τρομοκρατημένη έχωσε το κεφάλι της κάτω από το μαντήλι και δεν τολμούσε να κουνηθεί καθόλου. Άκουγε πολλές ανθρώπινες φωνές να μιλούν και να φωνάζουν και όταν κρυφοκοίταξε μέσα από μια σχισμή του καλαθιού είδε τη μπλε ρόμπα να πλέει πέρα. Η βοτανοθεραπεύτρια εγκατέλειπε το σπίτι της μια για πάντα. Σύντομα, επικράτησε και πάλι σιωπή. Ήταν τέτοια η σιωπή γύρω της που η νεραϊδούλα ένιωθε σαν κάθε ζωή να είχε εξαφανιστεί, τίποτα ζωντανό, σαν κανένα μέρος να μην είχε απομείνει στον κόσμο για εκείνη. Πίστευε ότι τώρα η πείνα και η δίψα θα τη σκότωναν και άρχισε να κλαίει δυνατά, αμέτρητα δάκρυα κυλούσαν στο μικρό πρόσωπό της. Η νεραϊδούλα δεν ήξερε τι ήταν τα δάκρυα. Από απορία, λοιπόν, με την γλώσσα της προσπαθούσε να τα γευτεί και έκλαιγε όλο και περισσότερο για να ξεδιψάσει πίνοντάς τα. Είχε καταπιαστεί με αυτό τόσο πολύ, που δεν παρατήρησε το σουσούρισμα γύρω της παρά μόνο σήκωσε το βλέμμα της όταν ένα πλάσμα με μουστάκια και

μυτερή μουσούδα είχε ήδη χώσει το κεφάλι του μέσα στο καλάθι. «Ποιός είσαι εσύ;» ρώτησε το κορίτσι, δεν έλαβε όμως καμία απάντηση αφού το κεφάλι εξαφανίστηκε αμέσως. Αυτός ήταν ο Μάουκι, ο ποντικός. Ο Μάουκι έτρεξε από το δωμάτιο προς την κουζίνα, χώθηκε μέσα σε ένα βουνό από εφημερίδες που βρισκόταν εκεί στη γωνία και γλίστρησε μέσα από το στενό πέρασμα μιας ποντικότρυπας για να επιστρέψει στην υπόγεια φωλιά του. Εκεί με τρεμάμενα αφτιά αφηγήθηκε στη γυναίκα του την εμπειρία του με το θαυμαστό πλάσμα μέσα στο καλάθι ραπτικής της γριούλας. «Πρέπει να το πούμε αμέσως στα σπουργίτια έξω», είπε η ποντικίνα, «για να πετάξουν και να το πουν στην κίσσα για το το πει μετά εκείνη και στον Γιόσι». Η κίσσα ήταν έξυπνη αλλά όχι πολύ γενναία. Πάντα όταν συνέβαινε κάτι ασυνήθιστο ζητούσε να έρθει ο Γιόσι. Η ποντικίνα, λοιπόν, βγήκε από το σπίτι μέσα από ένα μυστικό πέρασμα με τον Μάουκι να την ακολουθεί. Είπε στα σπουργίτια για το κορίτσι με τα φτερά και το χρυσό μανδύα όμως εκείνα δεν ήθελαν να την πιστέψουν. Τσακώνονταν μεταξύ τους με δυνατές κραυγές. Το κάθε σπουργίτι είχε διαφορετική γνώμη και όλα προσπαθούσαν να επικρατήσει η δική τους. Επικρατέστερη γνώμη μεταξύ τους, βέβαια, ήταν ότι τα ποντίκια προσπαθούσαν να τα κοροϊδέψουν. Δύο σπουργίτια όμως που ήταν αρκετά έξυπνα πέταξαν για να βρουν την κίσσα. Εκείνη καθόταν πάνω σε μια βελανιδιά και χτενιζόταν. Ήταν ένα όμορφο και πολύ φιλάρεσκο πουλί με γυαλιστερό χάλκινο στήθος και με μαύρα και μπλε σχέδια στα φτερά της. Η κίσσα ήθελε να είναι το πιο όμορφο πουλί από όλα για να την θαυμάζουν όλοι. Μα ο συκοφάγος με το κίτρινο φτέρωμά του ήταν ακόμη πιο φιλάρεσκος και τραγουδούσε από τα ψηλά έλατα μονάχα ένα τραγούδι: *«Είμαι το πιο όμορφο, είμαι το πιο όμορφο»* κι αυτό ενοχλούσε πολύ την κίσσα. Όταν άκουσε από τα σπουργίτια ότι υπάρχει ένα πλάσμα πολύ πιο γυαλιστερό και πιο χρυσό από τον συκοφάγο η περιέργιά της ήταν τέτοια που πέταξε αμέσως με τα σπουργίτια προς το σπίτι της γριούλας. Καθώς έφτασε, χτύπησε τόσο δυνατά το τζάμι του παραθύρου με το δυνατό της ράμφος που εκείνο έσπασε και όλα τα πουλιά μπορούσαν πλέον να μπούν μέσα.

Κοιτούσαν τη νεραϊδούλα γεμάτα έκπληξη αφού δεν είχαν δει ποτέ ξανά κάτι τόσο όμορφο. Δεν ήθελαν όμως η νεραϊδούλα να τα φοβάται. Έφεραν, λοιπόν, βατόμουρα και σμέουρα, κόκκους σιταριού και νιφάδες βρώμης και πολλά άλλα νόστιμα πράγματα που είχε η γριούλα στο ντουλάπι της κουζίνας. Της τα έδωσαν, έγνεψαν ενθαρρυντικά με τα κεφάλια τους και κάποια είπαν: *«Καλή όρεξη»*, ενώ κάποια άλλα: *«Στην υγεία σου»*. *«Είσαι εκθαμπωτική»* ψέλλισε η κίσσα απλώνοντας το πολύχρωμο φτέρωμά της. *«Μα δόξα τω Θεώ, δεν είσαι πουλί. Ίσως να είσαι πνεύμα του δάσους. Αυτό πρέπει να το πω γρήγορα στον Γιόσι»*. Τεντώθηκε περήφανα και

χτύπησε δυνατά τα φτέρια της, τόσο δυνατά που τα μαλλιά της νεραϊδας ανασηκώθηκαν, και πέταξε μακριά. Τα σπουργίτια μόλις είδαν τα θαυμαστά χρυσά μαλλιά της να κυματίζουν άρχισαν να χοροπηδούν από την χαρά τους. «Αυτό πρέπει να το πούμε γρήγορα στον Γίόσι», είπαν μιμούμενα την κίσσα και πέταξαν ξοπίσω της. Λίγη ώρα μετά, τα ποντίκια που ακόμη περίμεναν εκεί, βαρέθηκαν κι έφυγαν κι εκείνα για να γύρισαν πίσω στις τρύπες τους. Η νεραϊδούλα βρέθηκε να κάθεται ξανά ολομόναχη. Μετά από τούτη την ευχάριστη βαβούρα η νεραϊδούλα ένιωθε ακόμη πιο έντονο τον πόνο της μοναξιάς. Από τον μεγάλο καημό της άρχισε να κρυνώνει τρομερά. «Όλα τα πουλιά έχουν φτερά και μπορούν να πετάξουν όπου θέλουν, μόνο εγώ δεν μπορώ», παραπονέθηκε. «Τί σημαίνει αυτό το περίεργο συναίσθημα που κάνει το στήθος μου να σφίγγεται και το πρόσωπό μου να βρέχεται; Και πόσο απαίσιο είναι να στέκεσαι σε δύο πόδια, είναι αδύνατον να κουνηθείς με αυτά», παραπονέθηκε για άλλη μια φορά γεμάτη φόβο και σύρθηκε βαθιά μέσα στο πλεκτό σκουφάκι.

Στο μεταξύ, η κίσσα έφτασε στο δάσος με τα έλατα όπου τα κλαδιά ήταν τόσο πυκνά που σχεδόν ούτε οι ηλιαχτίδες δεν μπορούσαν να τα διαπεράσουν. Εδώ η γη δεν είχε πια πράσινα φύλλα και ήταν καλυμμένη μόνο από ένα παχύ χαλί από ξηρές καφέ ελατοβελόνες. Η κίσσα κάθισε πάνω σε μία ροζιασμένη ρίζα και άρχισε να κρώζει το μυστικό της σύνθημα καθώς εκεί βρισκόταν το σπίτι των πνευμάτων του δάσους. Δίχως να περάσει πολλή ώρα ένας από τους κατοίκους ξεπρόβαλε την στρογγυλή του μύτη από μια κοιλότητα της ρίζας και ρώτησε: «Τί συμβαίνει κίσσα;». «Δεν είναι εδώ ο Γίόσι;» αποκρίθηκε εκείνη. «Σπάνια είναι εδώ», απάντησε το πνέυμα του δάσους. «Περπατά απερίσκεπτα μέσα στο φως, λέει ότι μπορεί να γίνει αόρατος και ακολουθεί όλο και περισσότερο τον δικό του δρόμο. Ναι, μας προκαλεί μεγάλη θλίψη γιατί δεν συμπεριφέρεται πια ως γνήσιος νάνος της φύλης των ελάτων». «Δεν ξέρεις που είναι;» ξαναρώτησε επίμονα η κίσσα. Τα διαπεραστικά της μάτια άρχισαν να γυαλίζουν από την ανυπομονησία και το φτέρωμά της όλο και φούσκωνε. «Κάπου εκεί πέρα θα είναι σε εκείνον τον αγκαθωτό θάμνο», την καθησύχασε ο νάνος. «Μέρες ψάχνει εκεί για ένα μαγικό πλάσμα που είχε βρεί και το έχασε από τα μάτια του. Ο Γίόσι είναι ένας από εκείνους τους τρελούς που πιστεύουν στα όνειρά τους». Το πνέυμα με τη γενειάδα ήθελε να πει πολλά περισσότερα αλλά η ανυπόμονη κίσσα εξαφανίστηκε τόσο γρήγορα που έμεινε μόνο του να μιλάει στο κενό.

Ο Γίόσι καθόταν κουλουριασμένος πάνω στο ξεραμένο κούτσουρο της βατομουριάς κι έδειχνε πραγματικά δυστυχισμένος. Κοίταζε ψηλά μονάχα όταν άκουσε το μεγάλο πουλί να λαλεί

το όνομά του. Η κίσσα μόλις που πρόλαβε να πετάξει δίπλα του και να αφηγηθεί τα νέα αφού ο Γίόσι ευθύς αμέσως πετάχτηκε και άρχισε να χτυπά παλαμάκια από την χαρά του. Ο νάνος έτρεξε προς το λιβάδι όσο πιο γρήγορα μπορούσαν τα δύο λεπτά του πόδια. Από τον ουρανό τον συνόδευε η κίσσα. Οι δυο τους τρύπωσαν από το σπασμένο τζάμι του παραθύρου. Οι τελευταίες ηλιαχτίδες έπεφταν πάνω στο καλάθι ραπτικής που βρισκόταν δίπλα στο τραπέζι. Από μέσα του ξεπρόβαλε μια λάμψη και μια γυαλάδα λες κι εκεί μέσα βρίσκονταν τα χρυσά κοσμήματα μιας βασίλισσας. Ο Γίόσι άνοιξε τα μάτια του διάπλατα από την τεράστια χαρά του. Κατέβηκε στην πολυθρόνα της γριούλας κι από εκεί στο πάτωμα και ήταν έτοιμος να σκαρφαλώσει στο καλάθι όταν η νεραϊδούλα γύρισε και τον κοίταξε. Από τα μάτια της φάνηκε ένα τόσο γεμάτο θλίψη βλέμμα που ο Γίόσι τρόμαξε και σταμάτησε. «Τί συνέβη;» ρώτησε εκείνος ντροπαλά. Τον αναγνώρισε, χαμογέλασε αδύναμα και είπε: «Εσύ δεν είσαι αυτός που με άλλαξε; Ω, σε παρακαλώ, κάνε με ξανά χελιδόνι. Ήμουν χελιδόνι και ποτέ μου θέλησα να γίνω κάτι άλλο. Τι να κάνω με τα χέρια και τα πόδια που δεν ξέρω πως να χρησιμοποιώ;». «Μα, θα μάθεις», είπε ενθαρρυντικά ο Γίόσι. «Είναι πολύ ωραίο να έχεις χέρια και πόδια. Με αυτά μπορείς να κάνεις πολλά πράγματα. Απλά κοίτα». Ο Γίόσι άρχισε να χτυπά παλαμάκια με τα χέρια του και να χοροπηδά πέρα δώθε με τα πόδια του σαν μαριονέτα. «Μπορείς να πλέκεις και να πριονίζεις, να ράβεις και να σφυροκοπάς, να παίζεις βιολί και να ζωγραφίζεις και να συλλέγεις και να μαζεύεις» είπε περήφανος. «Όμως να πετάξω δεν μπορώ!», είπε η νεραϊδούλα. «Όχι», αποκρίθηκε ο Γίόσι, «να πετάξεις όχι. Αλλά να δέσεις και να κοπανίσεις και να σκάψεις και να σπείρεις». «Αφού ο άνεμος σπέρνει και τα ζώα του δάσους που χρειάζονται τρύπες σκάβουν. Και γιατί να δέσω και να πριονίσω και να πλέξω; Έλα σε μένα αγαπητό πνεύμα του δάσους και γιάτρεψέ μου τα φτερά». Ο Γίόσι πλησίασε κοντά στο καλάθι και δεν μπόρεσε να αντισταθεί να μην χαϊδέψει τα ξανθά μαλλιά της. Ήταν τόσο όμορφα και το άρωμα της του προκάλεσε ένα αίσθημα ζεστασιάς στην καρδιά. «Θα σου διδάξω εγώ όλα όσα χρειάζεται να ξέρεις και να κάνεις για να ζήσεις ευτυχισμένα. Δεν θα σε αφήσω ποτέ ξανά μόνη», είπε αποφασιστικά ο Γίόσι. «Αλήθεια; Χμ, αυτό θα ήταν καλό». Η νεραϊδούλα πήρε μια βαθιά ανάσα και γέλασε ανακουφισμένη ενώ ο Γίόσι μπήκε στο καλάθι μαζί της. Εκείνη τη στιγμή η κίσσα πέταξε έξω από το παράθυρο αγανακτισμένη. Τόση ώρα δεν της είχαν δώσει καμία σημασία.

Η κίσσα αισθανόταν βαθιά προσβεβλημένη και πολύ θυμωμένη και με τους δύο. Έπρεπε να την χιλιοευχαριστούν αφού χάρη σε εκείνη βρήκαν ο ένας τον άλλον. Και γι' αυτό δεν ήθελε με τίποτα τούτη τους η συμπεριφορά να περάσει ατιμώρητη. Τα μάτια της άστραφταν από οργή. Μια μέρα θα έπαιρνε εκδίκηση.

Ο Γιώσι, ωστόσο, δεν είχε παρατηρήσει την περίεργη συμπεριφορά της κίσσας. Είχε άλλες ανησυχίες. Τί θα συνέβαινε αν εμφανίζονταν οι συγγενείς της γριούλας; Ο Γιώσι είχε την ικανότητα να μυρίζει τους ανθρώπους από πολύ μακριά και να γίνεται αόρατος για να μην κινδυνεύει από αυτούς. Αλλά για την νεραϊδούλα δεν ίσχυε κάτι τέτοιο. Μπορεί κάποιος να την αιφνιδιάζε όταν θα κοιμόταν. Όχι, δεν γινόταν να την αφήσει να μείνει εκεί.

Την επόμενη μέρα πρωί πρωί ο Γιώσι άρχισε να δείχνει στη νεραϊδούλα πως να ζεί πλέον ως μικρό ανθρωπάκι. Της έφτιαξε ένα ζευγάρι μικροσκοπικά παπούτσια από μία ζώνη και ένα φόρεμα από την γωνία του τραπεζομάντηλου. Από τις κουρτίνες έφτιαξε επίσης πουγκιά . Τότε πήγαν προς την κουζίνα και κοίταξαν την κορυφή του πάγκου. Έπρεπε όμως πρώτα να ανέβουν την απότομη κάθετη επιφάνεια του ντουλαπιού. «Θα έχει σίγουρα πολλά τρόφιμα εκεί πάνω», είπε ο Γιώσι. «Πρέπει να προσπαθήσουμε να τα κατεβάσουμε και να μαζέψουμε προμήθειες». Ο Γιώσι ήταν δυνατός και επιδέξιος. Έφτιαξε ένα σκοινί από τα κρόσσια του χαλιού, το έδεσε σε ένα μακρύ κοντάρι και το στεραίωσε στο ντουλάπι. Ύστερα, σκαρφάλωσε πάνω του και άνοιξε με το μικρό του τσεκούρι μια τρύπα στην πόρτα του ντουλαπιού από την οποία βγήκε μετά από λίγο με τα πουγκιά γεμάτα. «Είδες πόσο σημαντικό είναι να μπορείς να σκαρφαλώνεις;», είπε. «Πρέπει να το μάθεις κι εσύ μιας και τα φτερά σου δεν μπορούν να σε βοηθήσουν πια». Η νεραϊδούλα έπρεπε να σκαρφαλώσει στην πλάτη του και προσπαθήσει από εκεί πάνω να μπει μέσα σε ένα κουτί. Όμως, στην προσπάθειά της φοβήθηκε και έπεσε στο πάτωμα. «Να, είδες;», είπε ο νάνος. «Τα χέρια και τα πόδια σου είναι αρκετά δυνατά και δεν θα είχες πέσει αν δεν φοβόσουν. Αν θέλεις να μάθεις να σκαρφαλώνεις, δεν πρέπει να φοβάσαι». «Γιατί πρέπει να μάθω;» ρώτησε, «Μπορώ να φτερουγίζω λίγο και να κάνω άλματα. Δεν είναι αρκετό αυτό;» «Αν θες να βγείς από το παράθυρο και να ζεις πλέον ελεύθερη, όχι, δεν είναι αρκετό». Μετά το μεσημεριανό γεύμα, η νεραϊδούλα είπε ξαφνικά: «Θέλω να προσπαθήσω ξανά». Αυτή την φορά με τη δεύτερη προσπάθεια τα κατάφερε και ο Γιώσι την επικρότησε λέγοντας: «Είσαι υπέροχη! Διότι αν θέλεις κάτι κάθεται να σκεφτείς τρόπους να το υλοποιήσεις καλύτερα και μετά το κάνεις πράξη». Ο Γιώσι ξεκίνησε να της αφηγείται για τη φυλή των νάνων των ελάτων και για όλες τους τις εφευρέσεις οι οποίες τους προστάτευαν από τα μεγάλα ζώα. «Αλλά υπάρχουν τόσα πολλά πράγματα στο δάσος που έχουν ανάγκη τεχνίτες, όπως και ο λαός μου άλλωστε. Γι' αυτό, κάποιοι από εμάς έχουμε μάθει να φέρνουμε από μέρη μακρινά όπως από σκουπιδοτόπους και από άδεια μοναχικά σπίτια, πράγματα τα οποία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε. Να ξέρεις, ότι υπάρχουν πολλά διαφορετικά πνεύματα του δάσους τεχνίτες, καλλιτέχνες και αλχημιστές. Πιστεύω ότι το

καλύτερο που μπορεί να κάνει κανείς είναι να γνωρίζει κάτι λίγο για τα πάντα, ούτως ώστε να μπορεί να βρεί λύση σε όποια κατάσταση κι αν βρεθεί». Η νεραϊδούλα χαμογέλασε λίγο, χάιδεψε τα γένια του και είπε: «Πιστεύω ότι είχες πολύ καλό δάσκαλο». Ξαφνικά της ήρθε μια ιδέα: «Δεν θα μπορούσε κανείς να μάθει να πετά πάνω στην πλάτη της κίσσας;». «Όχι, αυτό δεν γίνεται», είπε δυναμικά ο Γιόσι. «Είναι πολύ επικίνδυνο». Αφού εκείνος αντέδρασε τόσο κοφτά και αποθαρρυντικά, η νεραϊδούλα δεν ρώτησε τίποτε άλλο. Αλλά οι σκέψεις της δεν την άφηναν σε ησυχία. Ήθελε να φύγει επιτέλους από αυτό το σπίτι. Τίποτα δεν ήθελε περισσότερο από το να μάθει να σκαρφαλώνει και επειδή το ήθελε με όλη τη δύναμη της καρδιάς της σύντομα το κατόρθωσε και στάθηκε θριαμβευτικά πάνω στο περβάζι. «Ελα Γιόσι, τώρα πια είμαστε ελεύθεροι», είπε και μετά βίας τον περίμενε να την βοηθήσει να φτάσει στη σκάλα. Ήταν υπέροχο που βγήκε έξω ξανά. Κάλεσε όλα τα σπουργίτια και τους ζήτησε να μαζέψουν σμέουρα για να γιορτάσουν την ημέρα. Σε ένα σπουργιτάκι είπε ψυθιριστά να πετάξει να φέρει την κίσσα. Στο μεταξύ, ο Γιόσι προσκάλεσε τα ποντίκια. Θα χρειαζόταν την βοήθειά τους για να οργανώσουν μια γιορτή με τα όλα της. Με τεράστιο ζήλο ο Γιόσι άρχισε να κατασκευάζει μια κουζίνα από πέτρες και να σφυρηλατεί τηγάνια και κατσαρόλες από μεταλλικά κουτάκια. Αλλά η νεραϊδούλα συνέχισε να κοιτάζει τον ουρανό περιμένοντας την κίσσα. Ο Γιόσι της έδειξε τα καλύτερα βότανα και ρίζες για τη γιορτή, πριόνισε ένα μανιτάρι και σύλλεξε νέκταρ από λουλούδια του λιβαδιού για το κρασί. Μάζεψε φλούδες φρούτων που θα χρησίμευαν ως σαλατιέρες και έζηψε το λάδι από καρπούς οξιάς για το τηγάνισμα. Έκανε ό,τι γνώριζε δυνατό για να μπορέσει να διασκεδάσει τους πολλούς του καλεσμένους γιατί από μικρό παιδί περίμενε τούτη τη γιορτή. Η νεραϊδούλα διασκεύαζε απίστευτα με το στρώσιμο του τραπεζιού, έτσι γινόταν ολοένα και πλουσιότερο και ομορφότερο. Το τραπεζομάντηλο ήταν στολισμένο με φύλλα βηχίου. Πάνω του τοποθέτησε δοχεία από καρύδια και λοβούς παπαρουνόσπορου με πολύχρωμους καρπούς. Τα πιάτα τους ήταν φτιαγμένα από κομματάκια φλοιού και για μαχαιροπίρουνα είχαν τις βελόνες απ'τα έλατα. Στο ενδιαμέσο η νεραϊδούλα σκόρπιζε στο αεράκι άνθη που έμοιαζαν σαν αστεράκια, ιφειόν και μη-με-λησμόνει. «Μην με ξεχάσεις», είπε ο Γιόσι και χάιδεψε τα τρυφέρα κόκκινα μάγουλα της με το άγριο από την σκληρή δουλειά χέρι του. «Έχουμε αρκετό χρόνο μέχρι να γίνει το φαγητό», διαπίστωσε. «Γιατί δεν πάμε για μπάνιο στο ρέμα για να σου μάθω να κολυμπάς κιόλας;», «Μα δεν είμαι ψάρι», είπε εκείνη. «Είμαι πουλί». «Αχ, όχι», είπε ο Γιόσι. «Δεν είσαι πια πουλί. Είσαι πνεύμα του δάσους τώρα, όπως κι εγώ. Πλέον ανήκεις σε εμένα και σε αγαπάω». «Όμως έχω

φτερά», είπε. «Κανένα πνεύμα του δάσους δεν έχει φτερά» συνέχισε. «Μα σε αγαπάω», είπε ξανά ο Γιόσι. «Θέλω να μείνεις για πάντα μαζί μου».

Εκείνη τη στιγμή κατέφτασε κοντά τους η κίσσα, έκρωξε δυνατά και κάθισε αγέρωχα στο γρασίδι μπροστά από το γιορτινό τραπέζι. Κανείς δεν υποψιάστηκε πόση οργή έκρυβε μέσα της η καλεσμένη της νεραϊδούλας. Η περήφανη κίσσα στην αρχή δεν ήθελε να έρθει. Ο θυμός της με τον Γιόσι και την *πριγκιπισσούλα* του ήταν πολύ μεγάλος. Όμως, ύστερα έκατσε και αναλογίστηκε και κατέστρωσε ένα σχέδιο. Ήθελε να φανεί σε όλους πόσο γενναιόδωρη είναι και προτάθηκε να πάρει μαζί της στον ουρανό τη νεραϊδούλα. Μετά από αυτό όμως, η νεραϊδούλα θα έχανε τα μαλλιά της. Ήθελε να την παγιδέψει σε ένα ψηλό κλαδί για να της κόψει τα μαλλιά. Και γι' αυτό χρειαζόταν λίγη βοήθεια. Έτσι, έκρυψε μέσα στα φτερά της μια κοφτερή λεπίδα. Ονειρεύοταν να πετάξει μακριά στολισμένη με αυτά τα χρυσά μαλλιά. Θα ήταν τόσο όμορφο πουλί όπως κανένα άλλο ποτέ δεν υπήρξε και κανείς δεν θα μπορούσε να το αρνηθεί. Μέσα της φανταζόταν ήδη τον εαυτό της στολισμένο με τα χρυσαφένια μαλλιά να ανεμίζουν πανηγυρικά στον αέρα. Η κίσσα υποκλίθηκε αριστοκρατικά προβάλλοντας το ένα πόδι, το έσυρε με τόση δύναμη στο έδαφος μπροστά της που χώμα πετάχτηκε στο γιορτινό τραπέζι και στη συνέχεια είπε ζοηρά: «Χα,χα, να 'μαι κι εγώ. Στις υπηρεσίες σας. Είμαι μια εξοργισμένη καλεσμένη. Όμως, είμαι, επίσης και πολύ εξυπηρετική. Μπορώ με χαρά να εκπληρώσω όλες σας τις επιθυμίες». «Τι καλά που ήρθες», φώναξε η νεραϊδούλα και γέλασε απερίσκεπτα. «Είναι μια υπέροχη μέρα. Θέλω τόσο πολύ να πετάξω στον ουρανό πάνω στην πλάτη σου». Ο Γιόσι χλώμιασε και είπε: «Δεν πρέπει να το τολμήσεις αυτό, νεραϊδούλα. Θα πέσεις». «Μα, όχι», είπε το χελιδόνι, «έχω ήδη πάρει την απόφασή μου. Ξέρω πώς να πετάω, μπορώ να το κάνω. Μπορώ να κάνω όλα όσα θέλω». Ο Γιόσι την κοίταζε επίμονα και ήξερε ότι η νεραίδα είχε δίκιο.

Η στιγμή την οποία τόσο φόβοταν είχε φτάσει. Αναρωτιόταν, τώρα πια η νεραίδα δεν θα ήθελε να πετάει συνεχώς; Και η κίσσα; Με τα χαράς δεν θα δεχόταν αφού η νεραίδα της προσφέρει τόση χρυσή λάμψη; Θα ήθελε μετά να γυρίσει ξανά κοντά μου; Με βαριά καρδιά, λοιπόν, της είπε: «Σου έχω διδάξει πολλά πράγματα, χρήσιμα στη ζωή σου. Γι' αυτό, πρέπει να μείνεις μαζί μου. Εμπιστέψου με, η πλάτη ενός πουλιού είναι το ίδιο ασφαλής με το να προσπαθείς να ακροβατήσεις πάνω στα σύννεφα. Μόνο κοντά μου είσαι ασφαλής. Άκουσέ με». Ο Γιόσι την αγκάλιασε και δύο μεγάλα δάκρυα κύλησαν στα μάγουλά του. «Ήσουν πολύ καλός μαζί μου», είπε η χελιδονονεραίδα και η καρδιά της χτυπούσε τόσο δυνατά που κόντευε να σπάσει. «Μα γιατί

να σφυριλατώ και να πλέκω, να δένω και να μαζεύω προμήθειες μαζί σου, όταν μπορώ να πετάξω και να βρω το φαγητό μου παντού; Ναι, μπορεί πλέον να μοιάζω με πνεύμα του δάσους όπως εσύ αλλά η καρδιά μου είναι διαφορετική. Είναι μια καρδιά που λαχταρά και που δεν με αφήνει να ηρεμήσω». «Τί σοί καρδιά είναι αυτή που δεν μπορεί να αγαπήσει;» ρώτησε ο Γίόσι. «Μπορεί να αγαπήσει. Κι εγώ, σε αγαπώ. Πάντα θα γυρνώ πίσω σε σένα. Στο υπόσχομαι. Αλλά αν επιθυμείς να μην πετάξω ποτέ ξανά, τότε δεν θα είμαι ποτέ ευτυχισμένη μαζί σου». Η νεραϊδούλα κάθισε κάτω στο γρασίδι και άρχισε να κλαίει γιατί ήθελε να μπορεί να πετά μα και να αγαπά. Τότε ο Γίόσι κατάλαβε πόσο δυνατή είναι η λαχτάρα της καρδιάς ενός χελιδονιού. Είδε τη φλόγα του ενθουσιασμού στα μάτια της η οποία ήθελε να ξεπεράσει όλα τα *Μπορώ* και όλα τα *Ξέρω* της. Εκείνη την στιγμή παρατήρησε και το χαιρέκακο βλέμμα στα μάτια της κίσσας. Αχ, νεραϊδούλα, που θα μπορούσα να στεγάζω την λαχτάρα σου, μακάρι να 'ξερα, σκέφτηκε ο Γίόσι. Τότε με απαλές κινήσεις σήκωσε ευλαβικά τα χρυσά μαλλιά της νεραϊδούλας από την πλάτη της και έτριψε τα φτερά της με μία θεραπευτική αλοιφή για να επουλωθούν. «Μα τα καλά πνεύματα, εύχομαι να μπορέσεις να πετάξεις ξανά», είπε. Τότε το κορίτσι ανέβηκε στην πλάτη της κίσσας, η οποία άρχισε χωρίς καθυστέρηση να πετά. Σηκώθηκαν μαζί στα ψηλά γαλάζια ουράνια. Αλλά το κορίτσι πρώτου καν προλάβει να αισθανθεί τον άνεμο, την ελευθερία του ορίζοντα, τον απέραντο ουρανό, άνοιξε τα φτερά της πανιγυρικά πανευτυχής και πέταξε πιο γρήγορα και πιο ψηλά από την κίσσα. Έγινε ξανά χελιδόνι. Από τον ουρανό ένα χρυσό πέπλο έπεσε και προσγειώθηκε ανάλαφρα μπροστά στα πόδια του Γίόσι. Εκείνος το σήκωσε, χαμογέλασε σιωπηλά και είπε απαλά: «Έτσι, η χαρά σου θα είναι και δική μου χαρά».

Vom Zauber der Freiheit

Der Himmel war blaßblau und sonnenhell, die Erde grasgrün und ein wenig hügelig, dazwischen flogen Schwalben, die Mücken fingen. Sie schwirrten kreuz und quer, schwangen sich empor und ließen sich herabgleiten, spielerisch leicht und doch emsthaft beschäftigt. Plötzlich kam eine kräftige Böe und trug die jüngste der Schwalben mit sich fort. Sie machte ihre Flügel ganz breit, ließ sich treiben und genoß das wonnige Gefühl, hoch über allen Wipfeln schwerelos dahinzusegeln. In ihrem fliegendem Glück merkte sie nicht, wie sie sich immer mehr von den anderen entfernte, und auf einmal packte der Wind sie so heftig, daß sie zu Boden gerissen wurde. Ehe sie begriff, stürzte sie in ein dichtes Gebüsch. Sie war ganz verwirrt und versuchte, sich aus dem wilden Geäst zu befreien. Aber ringsumher waren spitze Dornen, die ihr die Flügel zerrissen: Erschöpft und in Todesnot blieb sie schließlich darin hängen.

Ihr Flehen und Schreien hörte ein Waldgeist aus dem Geschlecht der Tannenwichtel, der in der Nähe Hagebutten sammelte. Obwohl er nicht größer war als ein Tannenzapfen, sprang er behende über Stock und Stein und sah bald darauf die kleine Schwalbe hilflos gefangen in einem Heckenrosenstrauch. Da rief er mit fester Stimme: „Bei allen guten Geistern, du darfst nicht sterben. Du kannst dich befreien, wenn du den Dornen deine Federpracht läßt“.

Da verlor die Schwalbe durch einen Zauber all ihre Federn, und der Dornenbusch konnte sich nicht mehr daran festhalten. Die kleine Schwalbe fiel zu Boden und war vollkommen verwandelt. Sie hatte Arme und Beine und langes, blondes Haar, das sie bis zu den Knien herab ganz und gar einhüllte. Wie ein junges, wunderhübsches Mädchen sah sie aus mit ihren großen, dunklen Augen und war doch so klein wie eine Kinderhand. Nur auf dem Rücken trug sie noch ihre Schwalbenflügel, die der Busch zerrissen hatte, und mit denen sie nun nicht mehr fliegen konnte. Die kleine Fee hatte große Angst. So schnell ihre neuen Beine sie tragen konnten lief sie aus dem Dickicht heraus quer über die Wiese. Dabei bahnte sie sich mit den Armen den Weg, so daß die hohen Gräser über ihr zusammenschlugen und die kugelrunden Pustebumen ihre Samen lösten. Als nun das Schwalbemädchen die vielen braunen Körnchen mit ihren Flugschirmen so leicht durch die Luft schweben sah, begann es ganz aufgeregt mit seinen Flügeln zu flattern. Es

gelang ihm auch, auf diese Weise große Sprünge zu machen. So hatte es bald die andere Seite der Wiese erreicht. Dort stand einsam am Waldesrand unter hohen Birken ein altes Haus aus braunem Fachwerk und roten Backsteinen. Gleich nebenan stand ein Ziegenstall, den sie wiedererkannte. Unter diesem Stalldach hatten nämlich ihre Eltern das Nest gebaut, in dem sie zur Welt gekommen war. Das Haus bewohnte die alte Kräuterliese. Sie hatte stets aufgepaßt, daß niemand dem Nest zu nahe kam. Das Mädchen mit den Schwalbentrüben schwirrte mühsam Stufe für Stufe die Haustreppe hinauf und flatterte mit der letzten Kraft über das Geißblatt zur Fensterbank empor. Hier blieb es ganz außer Atem sitzen und pochte leise an die Scheibe.

Nach einer Weile öffnete sich das Fenster, ein riesiger Kopf schob sich heraus, und Finger, die fast so groß waren wie sein ganzer Körper, umklammerten das kleine Wesen. „Ach, du liebe Zeit“, horte sie die Stimme der alten Liese rufen, und schon saß sie auf einer blankpolierten Tischplatte. Direkt über ihr waren zwei wasserblaue Augen, und plötzlich bewegte sich auch der Mund und wurde dabei zu einer tiefen, schwarzen Höhle.

„Habe keine Angst, du wunderschönes Feelein“, sagte die Stimme. „Ich sehe sehr wohl, daß du Schwalbentrüben hast und zu meinen Lieblingen gehörst. Es soll dir gut bei mir gehen, solange ich lebe“. Die Alte nahm ihr geflochtenes Nähkorbchen, schüttete den Inhalt in eine Tüte und setzte das Feelein in das Korbgeflecht. Dann steckte sie behutsam die kaltgewordenen Beine des kleinen Mädchens in einen Eierwärmer. Ihrem Fingerhut füllte sie mit Wasser, und das anmutige Wesen trank durstig aus dem schweren Krug, den es mit beiden Händen gerade halten konnte. Die Alte brach auch noch ein Stück von ihrem Kuchen. Das war für die Kleine ein mächtiger Brocken. Aber sie war so hungrig, daß sie ihn ganz und gar aufaß. Dann streckte sie sich in dem Korbchen lang aus und schlief ein. Die alte Kräuterliese deckte sie mit einem Taschentuch zu und stellte das Korbchen neben das Tischbein zu ihren Füßen. Wieso pochte so ein kleines Wunderwesen an ihr Fenster, fragte sich die alte Liese gerade. Sie mußte von höherer Stelle erwählt worden sein, dem kleinen Feelein helfen zu dürfen. Das Ganze war ein wirkliches Wunder. Nach einem Leben voller Armut war die Liese jetzt so glücklich, daß sie nicht merkte, wie die Nacht kam und die Kälte durch das Fenster drang, wie ihre Hände immer steifer wurden und ihr Herz aufhörte zu schlagen. Um Mitternacht fegte der Wind ein paar Ziegel vom Dach, die krachend auf der Treppe zersprangen. Aber die Kräuterliese hörte es nicht mehr. Sie saß da in einem großen Frieden, obwohl der Sturm gewaltig in den hohen Wipfeln rauschte, die weichen

Zweige der Bäume hin und her schleuderte und um die rissigen Mauern des Hauses heulte. Sie brauchte sich nicht mehr davor zu fürchten, daß es über ihr zusammenbrechen könnte, und das war gut so.

Als das Mädchen am nächsten Morgen erwachte, war es totenstill im Hause. Es reckte sich im Rande des Korbes hoch und blinkte zu einer mächtigen, dunkelbraunen, hölzernen Säule empor, wie es noch keine gesehen hatte. Wie sollte es auch wissen, daß es ein Tischbein war? Das Feelein kletterte aus seinem Korb heraus und wandte sich dem Fenster zu. Ein Sonnenstahl kam ins Zimmer herein, breitete sein Licht zu seinen Füßen aus und leuchtete über die Fallen eines blauen Gewandes, das aus der Höhe zu ihm herabwallte. Die Kleine wußte, daß es zu der Kräuterliese gehörte. Sie wollte sich daran emporziehen, wollte aus dem silbernen Krug trinken und von den gelben Brocken essen, aber es gelang ihr nicht. Sie konnte nicht verstehen, was geschehen war und warum die Liese so reglos dasaß. Es wurde ihr unheimlich und so flüchtete sie in ihren Korb zurück. Dort saß sie zusammengekauert viele Stunden lang. Bis es in der Hütte auf einmal entsetzlich laut wurde. Riesige Füße stampfen in ihrer Nähe über den Boden, so daß sie das Schwanken der Dielen spürte. Die Schwalbenfee zog das Taschentuch über den Kopf und wagte nicht, sich zu rühren. Es hörte viele Menschenstimme durcheinander rufen und reden, und als es von innen durch einen Spalt des Korbes lugte, sah es, wie das blaue Gewand fortgetragen wurde. Die Kräuterliese war auf dem Wege, ihr Haus für immer zu verlassen. Bald darauf wurde es wieder sehr still ringsam. So still, daß es dem Feelein zumute war, als sei alles Leben vergangen, als sei nichts Lebendiges mehr auf der Welt, das zu ihm gehöre. Es glaubte, daß es nun verhungern und verdursten müsse. Da fing es laut zu weinen an, und viele Tränen flossen über das kleine Gesicht. Das Feelein wußte nicht, was Tränen sind. Darum wunderte es sich und schmeckte sie mit der Zunge und weinte immer mehr, um sie zu trinken, denn es war sehr durstig. Damit war es so beschäftigt, daß es das Rascheln gar nicht bemerkte und erst aufsah, als ein schnurrhaariges Wesen mit spitzer Schnauze seinen Kopf in den Korb hineinsteckte. „Wer bist du?“, fragte das Mädchen, bekam aber keine Antwort, denn gleich darauf war der Kopf wieder verschwunden. Es was Mauki, der Mausbock. Er rannte aus dem Zimmer zur Küche, wühlte sich durch einen Zeitungsberg, der dort in der Ecke lag, und huschte durch einen schmalen Gang hinter dem Mauseloch in seinen unterirdischen Bau zurück. Dort erzählte er mit aufgeregt wackelnden Ohren seiner Frau sein Erlebnis mit dem wundersamen Wesen in Lieses Nähkorb. „Wir müssen es sofort den Spatzen draußen sagen“, meinte die Mausefrau, „damit sie zu dem Eichelhäher fliegen, und es ihm

erzählen. Und er soll es dann dem Joschi sagen“. Sie war eine gescheite Frau, aber nicht sehr mutig. Immer, wenn etwas Ungewöhnliches geschah, mußte der Joschi kommen. Durch einen Geheimgang kroch sie aus dem Haus hinaus, und der Mausbock folgte ihr. Sie berichtete den Spatzen von dem Mädchen mit den Flügeln und dem goldenen Gewand. Aber diese wollten ihr nicht glauben. Mit lautem Geschrei schwatzten sie wild durcheinander. Jeder Spatz hatte seine eigene Meinung und versuchte, sich damit zu behaupten. Fast alle meinten, die Mäuse wollten sie nur anführen. Zwei von ihnen waren aber vernünftig genug, um zum Eichenhäher zu fliegen. Der saß gerade auf einer Eiche und putzte sich. Es war ein schöner und sehr eitler Vogel mit einer kupferbraun glänzenden Brust und schwarzblau gestreiften Federn an den Flügeln. Er wünschte sich, der schönste aller Vögel zu sein, weil er bewundert werden wollte. Aber der Pirol mit seinem gelben Federkleid war noch eitler, und er sang von den hohen Tannen herab immer nur das eine Lied: „Ich bin der Schönste, ich bin der Schönste“. Darüber ärgerte sich der Eichenhäher maßlos. Als er nun von den Spatzen hörte, daß es ein Wesen geben sollte, viel glänzender und goldener als der Pirol, war es so neugierig, daß er sofort mit den Spatzen zum Haus der Kräuterliese flog. Er klopfte mit seinem starken Schnabel so kräftig gegen die Fensterscheibe, daß diese zerspang und alle Vögel hereinfliegen konnten.

Voller Staunen betrachteten sie das Feelein, denn so etwas Schönes hatten sie noch nie gesehen. Sie wollten aber nicht, daß es sich vor ihnen fürchtete. Darum holten sie Blaubeeren und Himbeeren herbei, Weizenkörner und Haferflocken und viele leckere Sachen, die die alte Liese in ihrem Küchenschrank hatte. Sie reichten dem Feelein die Nahrung, nickten aufmunternd mit ihren Köpfen und sagten dazu: „Guten Appetit“ oder „Wohl bekomm’s“. „Du bist reizend“, krächzte der Eichenhäher und spreizte sein buntes Gefieder. „Aber ein Vogel bist du Gott sei dank nicht. Vielleicht bist du ja ein Waldgeist. Das muß ich gleich dem Joschi erzählen“. Er reckte sich stolz empor, schlug kraftvoll mit den Flügeln, so daß sich Feeleins Haar hoch aufbauschte, und flog davon. Die Spatzen hüpfen vor Freude von einem Bein auf das andere, als sie das herrliche Gold so flattern sahen. „Wir müssen es gleich dem Joschi sagen“, machten sie den Häher nach und flogen hinterher. Den Mäusen war es langweilig geworden und sie huschten in ihre Löcher. Da saß nun das Feelein so ganz allein. Nach dem fröhlichen Trubel spürte es nun um so deutlicher, wie weh es tut, einsam zu sein. Vor lauter Kummer begann es furchtbar zu frieren. „Alle Vögel haben Flügel und können fliegen, wohin sie wollen, nur ich kann es nicht“, klagte es. „Was bedeutet dieses seltsame Gefühl in mir, das meine Brust zusammenzieht und mein Gesicht naß

macht? Und wie schrecklich ist es, auf zweien Beinen zu stehen, wenn man sich kaum damit bewegen kann“. So klagte das Feelein ängstlich vor sich hin und krich, so tief es nur konnte, in den Eierwärmer hinein.

Inzwischen war der Eichelhäher im Tannenwald angekommen, wo die Zweige so dicht waren, daß kaum noch ein Sonnenstrahl hindurch drang. Hier trug die Erde keine grünen Blätter mehr und war nur mit einem dicken Teppich aus trockenen, braunen Tannennadeln bedeckt. Der Häher setzte sich auf eine knorrige Wurzel und krächzte sein geheimes Signal, denn hier waren die Waldgeister zuhause. Es dauerte auch nicht lange, da steckte einer der Bewohner seine knollige Nase aus einer Wurzelhöhle heraus und fragte: „Was gibt es, Häher?“. „Ist Joschi nicht da?“ fragte dieser zurück. „Er ist selten hier“, antwortete der Waldgeist. „Er läuft leichtsinnig durch die Helligkeit, behauptet, sich unsichtbar machen zu können und geht immer mehr eigene Wege. Ja, er macht uns großen Kummer, weil er sich gar nicht mehr wie ein richtiger Tannenwichtel benimmt“. „Weißt du denn nicht, wo er ist?“ fragte der Häher drängend. Seine Spähaugen begannen, vor Ungeduld zu flackern, und seine Federn sträubte sich. „Er wird dort drüben im Dornengebüsch sein“, besänftigte ihn der Wichtel. „Seit Tagen sucht er dort nach einem Zauberwesen, daß er gesehen haben will und aus den Augen verlor. Joschi ist einer der Verrückten, die an ihre Träume glauben“. Der bärtige Waldgeist wollte noch viel mehr erzählen, aber der ungeduldige Häher war so schnell verschwunden, daß der Tannenwichtel ins Leere sprach.

Joschi saß zusammengekümmert wie ein rechter Unglückszwerg auf dem vertrockneten Stumpf einer Brombeerranke und blickte erst auf, als der große Vogel über ihm seinen Namen rief. Aber kaum war der Häher zu ihm herabgeflogen und hatte seine Botschaft überbracht, da sprang Joschi in die Höhe und klatschte vor Freude in die Hände. Der Wichtel rannte, so schnell ihn seine dünnen Beine trugen der Wiese zu. Der Häher begleitete ihn im Flug. Sie krochen durch die zerbrochene Scheibe auf die Fensterbank. Die letzten Sonnenstrahlen fielen gerade neben dem Tischbeim auf das Nähkörbchen. Es war ein Glänzen und Leuchten darin, als läge dort das goldene Geschmeide einer Königin. Joschis Augen wurden groß und weit vor Entzücken. Er kletterte über den Lehnstuhl der Liese zum Fußboden herab und wollte über den Korbrand steigen, als sich das Feelein umdrehte. Aus ihren Augen kam ein Blick so voller Traurigkeit, daß Joschi erschrak und einhielt. „Was ist passiert?“ fragte er verschüchtert. Sie erkannte ihn wieder, lächelte matt und sagte: „Bist du es nicht gewesen, der mich verwandelt hat? Ach, bitte, mach doch, daß ich wieder

eine Schwalbe werde. Ich war eine Schwalbe und wollte nie etwas Anderes sein. Was soll ich mit Armen und Beine, mit denen ich nichts anzufangen weiß?“ „Oh, das wirst du lernen“, sagte Joschi ermutigend. „Es ist sehr schön, Arme und Beine zu haben. Man kann eine Menge damit anfangen. Schau nur her“. Er klatschte mit den Händen einen Takt und hüpfte mit den Beinen hin und her, wie ein Hampelmann. „Man kann mit den Händen flechten und sägen und nähen und hämmern, geigen und malen und sammeln und pflücken“ sagte er stolz. „Aber fliegen kann man damit nicht!“ sagte das Feelein. „Nein“, sagte Joschi, „fliegen nicht. Aber binden und klopfen und graben und säen“. „Aber säen tut doch der Wind, und graben tun die Waldtiere, die Höhlen brauchen. Und wozu soll ich binden und sägen und flechten? Komm zu mir, lieber Waldgeist, und mach mir meine Flügel wieder heil“. Joschi trat dicht an den Korb heran und konnte nicht widerstehen, in ihr blondes Haar zu fassen. Es war so schön und bei seinem Duft wurde es ihm ganz warm ums Herz. „Ich werde dir alles beibringen, was du wissen und können mußt, um fröhlich zu leben und ich lasse dich nie mehr allein“, sagte Joschi entschieden. „Wirklich nicht? Ach, das wäre gut“. Feelein atmete tief ein und lachte erleichtert auf, während Joschi zu ihr in den Korb stieg. In diesem Augenblick flog der Häher empört zum Fenster hinaus. Sie hatten ihn nicht mehr beachtet.

Der Häher war tief gekränkt und sehr böse auf die beiden. Dabei hatten sie ihm doch soviel zu verdanken. Eine solche Behandlung wollte er nicht ungestraft hinnehmen. Seine Augen funkelten vor Zorn. Eines Tages würde er sich rächen.

Joschi hatte es nicht bemerkt. Er hatte andere Sorgen. Was würde geschehen, wenn hier die Verwandten der Kräuterliese auftauchten? Joschi konnte Menschen schon aus weiter Entfernung riechen und sich unsichtbar machen, so daß sie ihm nicht gefährlich werden konnten. Aber für das Feelein war das ganz anders. Man könnte es hier im Schlaf überraschen. Nein, hier konnte sie nicht bleiben.

Gleich in der Frühe des nächsten Tages begann Joschi damit, dem Feelein zu zeigen, wie man als kleiner Wicht leben muß. Er machte ihr aus einem Gürtel winzige Schuhe und aus einem Zipfel des Tischtuches ein Kleid. Die Gardinen wurden zu Beuteln zerschnitten. Dann gingen sie in die Küche und sahen zur steilen Wand des Schrankes auf. „Es sind bestimmt sehr viele Sachen zum Essen darin“, sagte Joschi. „Wir müssen versuchen, sie herunter zu holen und uns einen Vorrat davon anlegen“. Er war stark und geschickt. Aus Teppichfransen machte er einen Strick, befestigte ihn an einem langen Stock und stellte diesen gegen die Schrankwand. Dann kletterte er daran

empor und schlug mit seinem kleinen Beil ein Loch in die Schranktür, aus dem er nach einer Weile mit gefüllten Beuteln wieder heraus kam. „Du siehst, wie wichtig es ist, daß man klettern kann“, sagte er. „Du mußt es auch lernen, denn deine Flügel helfen dir nun nicht mehr“. Sie mußte auf seinen Rücken klettern und versuchen von oben her in eine Schachtel hineinzukommen. Aber sie hatte Angst, und fiel herunter. „Siehst du“, sagte der Wichtel. „Deine Arme und Beine sind kräftig genug, aber du hattest Angst, sonst wärest du nicht gefallen. Wer das Klettern lernen will, darf keine Angst haben“. „Wozu muß ich das lernen?“ fragte sie, „Ich kann ein wenig flattern und Sprünge machen. Genügt das nicht?“ „Um über die Fensterbank ins Freie zu kommen, genügt es nicht“. Nach dem Mittagessen sagte das Feelein auf einmal: „Ich will es noch einmal versuchen“. Dieses Mal gelang es, und Joschi sagte zu ihr: „Du bist toll! Wenn man etwas will, dann muß man darüber nachdenken, wie man es am besten tun kann, und dann muß man es tun“. Joschi erzählte von dem Geschlecht der Tannenwichtel und was sie alles erfunden hatten, um sich vor großen Tieren zu schützen. „Aber im Wald gibt es so viele Dinge, die ein Handwerksvolk wie das meine braucht. Und so haben es einige von uns gelernt, von weit her, aus Müllhaufen und auch aus leeren, einsamen Häusern so manches zu holen, was wir gut gebrauchen können. Du mußt wissen, es gibt ganz verschiedene Waldgeister, Handwerker und Künstler und Salbenmacher. Ich bin der Meinung, daß es das Beste ist von allem etwas zu wissen und sich in jeder Lage helfen zu können“. Er lächelte ein wenig, strich sich über seinen Bart und meinte: „Ich glaube, du hast einen guten Lehrmeister“. Plötzlich hatte das Feelein eine Idee: „Könnte man nicht auch lernen, auf dem Rücken des Häher durch die Luft zu fliegen?“. „Nein, das geht nicht“, sagte Joschi energisch. „Es ist viel zu gefährlich“. Da er so kurz und abweisend reagierte, fragte Feelein nichts mehr. Aber der Gedanke daran ließ ihr von nun an keine Ruhe mehr. Sie wollte endlich dieses Haus verlassen. Sie wollte nichts Anderes mehr, als klettern lernen. Und weil sie das mit der ganzen Kraft ihres Herzens wollte, stand sie bald darauf triumphierend auf der Fensterbank. „Komm mit Joschi, jetzt sind wir frei“, sagte sie und konnte es kaum erwarten, von ihrem Helfer gestützt, die Treppe zu erreichen. Es war herrlich, endlich wieder draußen zu sein. Sie rief alle Spatzen herbei und bat sie, zur Feier des Tages Himbeeren für sie zu pflücken. Einem von ihnen flüsterte sie zu, daß er den Eichelhäher holen solle. Joschi rief inzwischen die Mäuse herbei. Sie sollten ihm helfen, denn er wollte mit allen ein richtiges Fest feiern. Voller Eifer machte Joschi eine Herdstelle aus Steinen und hämmerte aus Dosen Pfannen und Töpfe zurecht. Feelein aber blickte immer wieder zum Himmel hinauf, um nach dem Häher auszuschauen. Joschi zeigte ihr die besten Kräuter und

Wurzeln für das Festmahl, sägte einen Scirmpilz ab, sog Nektar aus Wiesenblüten für den Wein. Er sammelte Fruchtkapseln als Salatschalen und preßte aus Bucheggern das Öl zum Braten. Es tat alles, was er wußte, um viele Gäste bewirten zu können, denn er freute sich wie ein Kind auf dieses Fest. Das Decken der Tafel machte Feelein großen Spaß. So wurde diese immer größer und hübscher. Die Tischdecke war mit Huflattichblättern gelegt. Darauf stellte sie Gefäße aus Nußschalen und Mohnhülsen mit bunten Früchten. Rindenstückchen waren die Teller und als Eßstäbchen wurden Tannennadeln verteilt. Dazwischen streute Feelein Sternblüten und Vergißmeinnicht. „Vergißmeinnicht“, sagte Joschi und streichelte mit seiner arbeitsschweren Hand ihre zarten, roten Wangen. „Das Essen muß jetzt eine Weile kochen, und es ist noch Zeit genug“, stellte er fest. „Wollen wir nicht im Bach ein Bad nehmen und soll ich die nicht das Schwimmen beibringen?“ „Aber ich bin doch kein Fisch“, sagte sie. „Ich bin ein Vogel“. „Oh, nein“, sagte Joschi. „Du bist nun kein Vogel mehr. Du bist jetzt ein Waldgeist, so wie ich. Und du gehörst nun zu mir, und ich habe dich lieb“. „Aber ich habe Flügel“, sagte sie. „Kein Waldgeist hat Flügel“. „Aber ich habe dich lieb“, sagte Joschi noch einmal. „Ich möchte, daß du immer bei mir bleibst“.

In diesem Augenblick kam der Häher zu ihnen herab, krächzte laut und setzte sich gebieterisch vor der Festtafel ins Gras. Niemand ahnte, welch zornigen Gast Feelein geladen hatte... Der stolze Häher hatte zuerst nicht kommen wollen. Seine Wut auf Joschi und seine Prinzessin saß zu tief. Aber dann hatte er nachgedacht und sich einen Plan gemacht. Er wollte sich großzügig zeigen und sie gerne mit in die Lüfte nehmen. Aber ihre Haare sollte sie nicht behalten. Er wollte sie auf einem hohen Ast zwingen, ihr Haar abzuschneiden. Er konnte ja etwas nachhelfen. Eine scharfe Klinge dafür trug er verborgen zwischen seinen Federn. Mit der Goldpracht wollte er davonfliegen und sich damit schmücken. Er würde ein Vogel sein, so glänzend schön, wie es noch keinen gab, und niemand würde das bestreiten können. In seiner Vorstellung sah er sich schon, von Goldhaar umflossen, feierlich durch die Lüfte schweben.

Der Eichenhäher machte ein paar Kratzfüße, so daß die Erde auf die Tafel spritzte und rief munter: „Ha, ha, hier bin ich. Was steht zu Diensten? Ich bin ein geladener Gast. Aber ein sehr hilfsbereiter. Will gern alle Wünsche erfüllen“. „Wie gut, daß du gekommen bist“, rief Feelein und lachte übermutig. „Es ist so ein herrlicher Tag. Ich wünsche mir so sehr, auf deinem Rücken durch die Luft zu fliegen“. Da wurde Joschi ganz blaß und sagte: „Das darfst du nicht wagen, Feelein. Du

wirst herunterfallen“. „Aber nein“, rief das Schwalbenfeelein, „ich hatte mich doch fest. Ich weiß, wie man fliegen muß, ich kann es ja. Ich kann alles, was ich will.“ Joschi sah sie eindringlich an, und er wußte, daß sie recht hatte.

Der Moment, den er so fürchtete, war gekommen. Würde sie von nun an nicht immerfort nur fliegen? Und würde es der Häher nicht gerne tun, da sie ihm so viel Goldglanz verlieh? Würde sie überhaupt zu ihm zurückkehren wollen? Es wurde ihm sehr schwer ums Herz und er sagte: „Ich habe dir vieles beigebracht, was du zum Leben brauchst. Du mußt bei mir bleiben. Glaube mir, der Rücken eines Vogel ist dort droben nicht sicherer als eine Wolkenbank. Nur bei mir bist du sicher. Höre auf mich“. Joschi umarmte sie und zwei große Tränen rannen über seine Wangen. „Du warst sehr lieb zu mir“, sagte die Schwalbenfee, und ihr Herz schlug so heftig, daß es schmerzte. „Aber wozu soll ich mit dir hämmern und flechten, binden und Vorrat sammeln, wenn ich doch fliegen und mein Futter überall finden kann. Vielleicht bin ich schon beinahe ein Waldgeist wie du. Aber ich habe ein anderes, ein sehnsüchtiges Herz, das mir keine Ruhe läßt“. „Was ist das für ein Herz, das nicht lieben kann?“ fragte Joschi. „Es kann lieben. Ich habe dich auch lieb. Ich komme immer wieder zu dir zurück. Das verspreche ich. Wenn du aber willst, daß ich nie mehr fliege, dann kann ich auch nie mehr glücklich sein mit dir“. Das Feelein setzte sich ins Gras und weinte, weil es fliegen und lieben wollte. Da begriff Joschi, wie übermächtig die Sehnsucht eines Schwalbensherzens ist. Er sah das Feuer der Begeisterung in ihren Augen, das all sein Können und Wissen überflügeln wollte. Aber er sah plötzlich auch das schadenfrohe, böse Aufflackern in den Augen des Hähers. Oh, Feelein, wo bliebe wohl deine Sehnsucht ohne mein Wissen, dachte Joschi. Und da hob er mit sanften Händen das Goldhaar von Feeleins Rücken und strich mit einer heilenden Salbe über die Schwalbenflügel, so daß die Federn sich wieder zusammenschlossen. „Bei allen guten Geistern, ich wünsche dir, daß du wieder fliegen kannst“, sagte er. Da schwang sich das Feelein auf den Rücken des Hähers, der sich sogleich erhob und mit ihm in die blauen Lüfte aufstieg. Doch kaum spürte die Schwalbenfee den tragenden Wind, die Freiheit der Weite, den unendlichen Himmel, breitete sie ihre Flügel aus, und mit einem glückseligen Jauchzen flog sie schneller und höher als der Eichelhäher und war wieder eine Schwalbe. Und vom Himmel herab fiel ein goldener Schleier direkt vor Joschis Füße. Der hob ihn auf, lächelte still und sagte leise: „So soll denn deine Freude auch meine Freude sein“.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κύριο μέλημα του μεταφραστή ύστερα από την διπλή και τριπλή ανάγνωση του κειμένου και βαθιά κατανόησή του είναι η κατάταξη του κειμένου στο κειμενικό του είδος. Όπως προαναφέρθηκε το παρόν παραμύθι ανήκει στην κατηγορία των *Kunstmärchen*. Βέβαια, μία ακόμη σημαντική παράμετρος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ότι ενώ έχουμε ένα *Kunstmärchen*, ο χαρακτήρας του κειμένου αποκλίνει ελαφρώς από το είδος, αφού η συγγραφέας του Ingeburg Baier, όντας απλώς λάτρης της λογοτεχνίας προσθέτει την δική της προσωπική πινελιά και δημιουργεί πολλά αυτοσχέδια σχήματα. Το γεγονός αυτό καθιστά τα έργα του βιβλίου, όπως και το παραπάνω, έργα τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν ασάφειες στο λόγο, επαναλήψεις ή και εναλλαγές στο ύφος. Έχοντας, ωστόσο, πάντα κατά νου την ιδιαιτερότητα τούτη αυτού του παραμυθιού καθώς και το γεγονός ότι προκειται για περιεχόμενο που αντανακλά την ίδια την προσωπικότητα της Ingeburg, έγινε προσπάθεια το ελληνικό μετάφρασμα να ανταποκρίνεται και να αποδίδει ισοδύναμα τέτοια σημεία στο κείμενο, προσθέτοντας λίγες μόνο επεξηγήσεις όπου καθίσταται αναγκαίο. Άλλωστε, πρωταρχικός στόχος του μεταφραστή είναι η διατήρηση της έκφρασης και του ύφους, του λυρισμού και της ατμόσφαιρας τα οποία το πρωτότυπο δημιουργεί καθ' όλη του τη πλοκή και ενώ τα γεγονότα ξετυλίγονται. Δεν πρόκειται, λοιπόν, στη λογοτεχνική μετάφραση για πιστότητα αφού δεν μιλάμε για ορολογίες. Είναι καθήκον, ως εκ τούτου, του εκάστοτε μεταφραστή να μεταφέρει το μήνυμα μέσω ενός ελκυστικού και προσιτού μεταφράσματος, το οποίο για τον αναγνώστη του κειμένου στόχου να ανταποκρίνεται στο δικό του πολιτισμικό υπόβαθρο για να επιτυγχάνεται η μετάφραση/μεταφορά/προσαρμογή του συναισθήματος. Πάντα, ωστόσο, η βασική αρχή που ένας μεταφραστής λογοτεχνικών έργων πρέπει να σέβεται είναι εκείνη της συνοχής του μεταφράσματος σύμφωνα με το κείμενο πηγή. Έτσι, για μία επιτυχής μεταφραστική διαδικασία οφείλεται να ληφθούν υπόψη όλα τα διαφορετικά στάδιά της, όχι ως ξεχωριστά και μεμονωμένα αλλά ως μέρη ενός όλου, ως αλληλένδετα στοιχεία. Συμπερασματικά, για την ολοκλήρωση της μετάφρασης του παραμυθιού «Το μαγικό της ελευθερίας» αναλύθηκαν προσεκτικά αρχικά το είδος του κειμένου, ύστερα το ύφος και η γλώσσα, έπειτα το πολιτισμικό πλαίσιο και τέλος προβλήματα έκφρασης τα οποία όλα μεταφράστηκαν με κύριο στόχο την επίτευξη της συνοχής και τη διατήρηση της προσωπικότητας, η οποία προσδόθηκε στο παραμύθι από την ίδια του την συγγραφέα.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ KUNSTMÄRCHEN – ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

Τεράστιας σημασίας στάδιο της μεταφραστικής διαδικασίας ήταν η αναγνώριση των κύριων χαρακτηριστικών του κειμένου, τα οποία το κατατάσσουν υπό την κατηγορία των Kunstmärchen και το διαχωρίζουν από εκείνη των Volksmärchen. Ας δούμε, λοιπόν, αναλυτικότερα μερικές βασικές ομοιότητες και διαφορές:

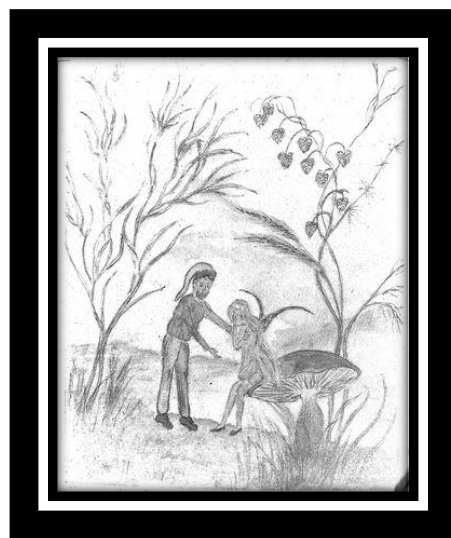
VOLKSMÄRCHEN	KUNSTMÄRCHEN
1. Το παραμύθι έχει γίνει γνωστό μέσα από προφορικές παραδόσεις. Δεν έχει συγκεκριμένο συγγραφέα. 2. Αφήγηση και περιγραφή μαγικών φανταστικών γεγονότων. 3. Παρόμοια θεματολογία και στυλ. 4. Τυπικοί παραμυθένιοι χαρακτήρες, πλάσματα φαντασίας, τα ζώα και τα αντικείμενα έχουν την ιδιότητα να μιλούν. 5. Ο ήρωας ή η ηρωίδα είναι το επίκεντρο, τους ανατίθεται να βρουν μία λύση στο πρόβλημα. 6. Συμβολισμοί και μαγικοί αριθμοί. 7. Το καλό "κερδίζει", το κακό "χάνει". 8. Τυπική και απλή κύρια πλοκή. 9. Απλουστευμένη γλώσσα. 10. Απλός κόσμος. 11. Αόριστος χρόνος και τόπος. 12. Απλοί χαρακτήρες (Ρηχοί). 13. Happy end	1. Ο συγγραφέας είναι συγκεκριμένος 2. Αφήγηση και περιγραφή μαγικών φανταστικών γεγονότων. 3. Παρόμοια θεματολογία και στυλ. 4. Τυπικοί παραμυθένιοι χαρακτήρες, πλάσματα φαντασίας, τα ζώα και τα αντικείμενα έχουν την ιδιότητα να μιλούν. 5. Ο ήρωας ή η ηρωίδα είναι το επίκεντρο, τους ανατίθεται να βρουν μία λύση στο πρόβλημα. 6. Συμβολισμοί και μαγικοί αριθμοί. 7. Το καλό "κερδίζει", το κακό "χάνει". 8. Γεγονότα που προηγήθηκαν της αφήγησης, περίπλοκη πλοκή. 9. Γλώσσα πλούσια και περιγραφική. 10. Σύνθετος κόσμος. 11. Συγκεκριμένος χρόνος και τόπος. 12. Πολυδιάστατοι χαρακτήρες. 13. Χωρίς σαφές αίσιο τέλος. Ηθικό, σατιρικό, ασκεί κοινωνική κριτική.

Συμπεραίνουμε, άρα, από τον παραπάνω πίνακα ότι το διήγημα της Ingeburg Baier όντως ανήκει στα Kunstmärchen. Ας δούμε τώρα μία μία τις κατηγορίες με τις μεταφραστικές τους προκλήσεις καθώς και τις λύσεις/προσαρμογές τους στη μετάφραση.

1. Συγγραφέας: Γνωρίζοντας την συγγραφέα του κειμένου, τον αρχικό της στόχο καθώς και την απασχόλησή της και άρα την μη εξειδίκευσή της πάνω στην δημιουργική γραφή, καθιστάται πιο σαφής ο κύριος σκοπός του διηγήματος. Το παραμύθι είναι διδακτικού χαρακτήρα, πραγματεύεται την ανιδιοτελή αγάπη και την ανάγκη του καθένα μας για ελευθερία, ελευθερία να είμαστε ο πραγματικός μας εαυτός. Η Ingeburg με τις πλούσιες εικόνες της και τις λεπτομερείς περιγραφές της ανεβάζει το επίπεδο της γλώσσας και του συνταντικού. Ωστόσο, το μήνυμα (το οποίο δεν γνωρίζουμε σε τί ηλικία ήταν ο γιος της όταν του αφηγήθηκε την ιστορία πρώτη φορά) είναι δύσκολο να γίνει κατανοητό από ένα παιδί. Αν λάβουμε αυτό το γεγονός ως παράμετρο, θα δούμε ότι παρά την πολυπλοκότητα των εικόνων και των μικρολεπτομεριών, η Ingeburg στο μεγαλύτερο του μέρος κρατά το παραμύθι με σύντομες, συνεκτικές προτάσεις, χαρακτηριστικό του δικού της προσωπικού στυλ.
2. Θεματολογία: Τα γεγονότα, η θεματολογία και τα πλάσματα της ιστορίας (ενός Kunstmärchen) δεν διαφέρουν από εκείνα ενός λαϊκού παραμυθιού (Volksmärchen). Και όντως, η Ingeburg μας εισάγει σε έναν κόσμο φανταστικό, όπου η μεγεία και η ύπαρξη μοναδικών φανταστικών πλάσμάτων είναι η πραγματικότητα του κόσμου αυτού. Και όπως σε κάθε παραμύθι έχουμε ένα πρωταγωνιστικό πρόσωπο το οποίο καλείται να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες και να βρει μία λύση στα προβλήματα που την ταλανίζουν. Αναφορικά ωστόσο, με τους χαρακτήρες, τα ονόματά τους, ακόμη και την εξωτερική τους εμφάνιση, λόγω των πολιτισμικών διαφορών, πολλές προκλήσεις παρουσιάστηκαν κατά την μετάφραση.
 - 2.1 Αρχικά, το χελιδόνι ή η νεράιδα ή η χελιδονονεράιδα ή το χελιδονοκόριτσο ή ... κ.ο.κ, πρόκειται για μία πρωταγωνίστρια η οποία αποκαλείται με πολλά ονόματα, σύνθετα ονόματα, καθ'ολη την έκταση του παραμυθιού. Η σύνθεση των αντίστοιχων λέξεων στα ελληνικά πχ. «Das Schwalbemädchen» από το χελιδόνι και το κορίτσι και άρα «το χελιδονοκόριτσο» δεν ήταν τόσο πρόκληση όσο η εναλλαγή του άρθρου των λέξεων λόγω διαφοράς φύλου μεταξύ των γλωσσών. Η συγγραφέας εναλλάσει συνεχώς τις λέξεις χελιδόνι, κορίτσι, νεράιδα ή τις αναμεταξύ τους συνθέσεις, ωστόσο αυτό στην

απόδοση υπήρξε μεταφραστικό ζήτημα. Έτσι, ούτως ώστε να διατηρηθεί η χρήση όλων των διάφορων ονομάτων της πρωταγωνίστριας σε ολόκληρη την έκταση του κειμένου αλλά με λογική αλληλουχία μεταξύ των άρθρων «το» και «η», οι μεταβολές συνέβαιναν σε στάδια. Δηλαδή, μέσα στο έργο η μετάβαση από *χελιδόνι* προχωράει σε *κορίτσι* (για την διατήρηση του «το» αλλά και την εύκολη μετάβαση στην αλλαγή σε «η») και μετά σε *νεράιδα*. Και προς το τέλος αντίστοιχα, από *νεράιδα* σε *κορίτσι* και τέλος ξανά σε *χελιδόνι* για την ομαλή για τον Έλληνα αναγνώστη μεταβολή του φύλου.

2.2 Ύστερα, ο Γιόσι ο οποίος αποδόθηκε ως νάνος, και όχι οποιοσδήποτε νάνος αλλά της φυλής των ελάτων, υπήρξε ένας αρκετά δύσκολος χαρακτήρας να περιγραφεί. Στα πλαίσια των γερμανικών παραμυθιών οι ελατο-νάνοι δεν είναι μη συνηθισμένα πλασμάτα. Για τα ελληνικά δεδομένα, όμως, και με δεδομένο ότι η λέξη «Wichtel» μπορεί να αποδοθεί και ως δαιμόνιο, διαβολάκι, καλικάντζαρος, ξωτικό, ο νάνος είναι ίσως λιγότερο δημοφιλής στα ελληνικά παραδοσιακά παραμύθια. Αρχική, λοιπόν, σκέψη ήταν ο Γιόσι να αποδοθεί ως «καλικάντζαρος». Η τελική απόδοσή του σε νάνος έγινε, διότι, ο χαρακτήρας και η εμφάνιση του Γιόσι δεν ταίριαζαν σε εκείνα ενός καλικάντζαρου. Αρχικά, οι καλικάντζαροι δεν είναι πλάσματα όμορφα και έχουν ύπουλο χαρακτήρα, είναι παιχνιδιάρηδες, συχνά κλέβουν και δεν είναι αξιόπιστοι. Προσωπικά, βέβαια θεωρώ ότι αυτός θα ήταν ένας ακόμα παράγοντας μεταφοράς του μηνύματος του παραμυθιού ότι η εξωτερική εμφάνιση ή ακόμη και το τι πιστεύεται για εσένα, δεν καθορίζουν το ποιός είσαι. Ωστόσο, στη φαντασία της Ingeburg ο Γιόσι ήταν ένας εργατικός και ονειροπόλος χαρακτήρας και ίσως, και εμφανήσιμος. Οπότε ο Γιόσι αποδόθηκε ως νάνος εξυπηρετώντας έτσι την ακρίβεια στην εμφάνισή του και την προσωπικότητά του.

3. Πλοκή και φανταστικός κόσμος: Όντας Kunstmärchen η ιστορία μας περιλαμβάνει πέρα της νοητής χρονικής ευθείας σύμφωνα με την οποία εκτυλίσσονται τα γεγονότα, αναπωλήσεις και αναφορές σε παρελθοντικές ή παράλληλες εικόνες του παρόντος. Μεταφερόμαστε σε σκηνές όπως εκείνη της γέννησης του μικρού χελιδονιού, ρίχνουμε

μια ματιά στο παρελθόν της γριούλας και παραλλήλα ακούμε τον Γίόσι να μας διηγείται πως είναι η ζωή στο δάσος. Επιπλέον, ο ίδιος ο κόσμος είναι περίπλοκος με λεπτομερείς περιγραφές και εικόνες κάποιες φορές άγνωστες στο ελληνικό κοινό. Αν και δεν λαμβάνουμε πληροφορίες για το πότε και πού ακριβώς διαδραματίζεται η ιστορία (ένα χαρακτηριστικό των Kunstmärchen το οποίο απουσιάζει από το παραμύθι μας) έχουμε ακριβείς περιγραφές του περιβάλλοντα χώρου και των σκηνικών μα και των κινήσεων των χαρακτήρων μέσα στο έργο.

3.1 Η γλώσσα που χρησιμοποιείται στα Kunstmärchen είναι συνήθως πολυπλοκότερη συγκριτικά με εκείνη των λαϊκών παραμυθιών. Περιέχει μακροσκελείς εκφράσεις, περίπλοκα σχήματα λόγου και συντακτικά σχήματα και χρησιμοποιεί πιο λόγιες λέξεις και εκφράσεις. Τέτοια σημεία στο κείμενο παρατηρούμε κάθε φορά που μία νέα τοποθεσία κάνει την εμφάνισή της. Όπως, για παράδειγμα, η περιγραφή του σπιτιού της βοτανοθεραπεύτριας και αργότερα η περιγραφή του μαγικού δάσους. Ενώ προκλήσεις, ακόμη αποτέλεσαν περιγραφές όπως εκείνη της καταιγίδας μετά το θάνατο της γριούλας (συμβολισμός), η περιγραφή του γιορτινού τραπέζιου καθώς και η περιγραφή του τρόπου που η πρωταγωνίστρια έτρεχε μέσα στο λιβάδι ανάμεσα από τις πικραλίδες. Παρά την φύση αυτή των Kunstmärchen η συγγραφέας μας παρατηρούμε ότι χρησιμοποιεί σε πολλά σημεία απλουστευμένο λόγο, με μικρές κοφτές προτάσεις και περιγραφές ή ακόμη και τα συναισθήματα των χαρακτήρων μεταβάλλονται ξαφνικά και με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Αυτό παρατηρείται στο πόσο γρήγορα περιγράφεται ο θάνατος της γριούλας καθώς και στις εναλλαγές στην διάθεση της νεραϊδούλας, η οποία ναι μεν έχει έναν βαθύ ψυχικό κόσμο, ευμετάβλητο δε. Μεταφραστικές προκλήσεις αποτέλεσαν εικόνες όπως: α) η υπόκλιση της κίσσας. Όταν η κίσσα έφτασε στο γιορτινό τραπέζι και υποκλίθηκε, ο τρόπος της υπόκλισής της είναι εκείνη των Ευρωπαίων ευγενών και συμπεριλαμβάνει σκύψιμο το κεφαλιού προς μια πλάγια κατεύθυνση, τα χέρια τοποθετημένα το ένα μπροστά από το στήθος με την παλάμη ανοιχτή προς τα πάνω και το άλλο χέρι πίσω ανεβασμένο προς τα πάνω, και τέλος προβολή του ένος ποδιού με το άλλο πόδι ελαφρώς λυγισμένο για στήριγμα. Η συγκεκριμένη σκηνή αποτέλεσε προβληματική αφού έπρεπε με ακρίβεια να περιγραφεί η δύναμη που άσκησε η κίσσα στο χώμα ενώ πρόβαλε το ένα της πόδι με αποτέλεσμα να λερωθεί το γιορτινό τραπέζι. Η μετάφραση έγινε περιφραστικά: «Η

κίσσα υποκλίθηκε αριστοκρατικά προβάλλοντας το ένα πόδι, το έσυρε με τόση δύναμη στο έδαφος μπροστά της που χώμα πετάχτηκε στο γιορτινό τραπέζι και στη συνέχεια είπε *ζωηρά*». Έπειτα, άλλο σημείο δύσκολο να περιγραφεί είναι β) η αποχώρηση της γριούλας από το σπίτι της ενώ οι συγγενείς της την κουβαλούσαν πέρα. Δεδομένης της άγνοιας της νεραϊδούλας περί των επίγειων πραγμάτων, η εικόνα την οποία αντικρίζει είναι η *μπλε ρόμπα* της γριούλας να αιωρείται και να απομακρύνεται χωρίς να κατανοεί γιατί συμβαίνει αυτό και τι σημαίνει. Στο πρωτότυπο διατυπώνεται με το ρήμα *«fortgetragen»* το οποίο θα μπορούσε να αποδοθεί ως *«κουβαλόταν πέρα»*. Όμως, επιλέχθηκε η απόδοση του *«πλέει πέρα»* μιας και τονίζει την απομάκρυνση της ρόμπας από το σπίτι αλλά παρουσιάζεται ως μια ανώτερη δύναμη να πραγματοποιεί αυτή τη κίνηση. Και στα μάτια της νεράιδας που δεν μπορούσε να γνωρίζει πώς αυτή η ρόμπα ήταν δυνατό να αιωρείται ταιριάζει καλύτερα. Επίσης, βοηθά και προσδίδει αλληγορικό χαρακτήρα και συμβολισμό του θανάτου, πράγμα που ισορροπεί τους συμβολισμούς ή τις εικόνες που μεταφράστηκαν περιφραστικά σε άλλα σημεία του κειμένου κάνοντας το μετάφρασμα να *«χάνει»* από άποψης λυρισμού όπως για παράδειγμα στο σημείο όπου η νεράιδα σκορπά τα άνθη.

- 3.2 Τυποποιημένες εκφράσεις και χρόνοι: Δεδομένο είναι ότι η κάθε γλώσσα χρησιμοποιεί στοιχεία τα οποία ενώ αντιστοιχούν με στοιχεία -λέξεις- μίας άλλης γλώσσας, δεν είναι απαραίτητα και ισοδύναμα. Ας πάρουμε ως βασικό παράδειγμα την χρήση του αορίστου και του παρατατικού στα ελληνικά και στα γερμανικά. Στο κείμενό μας, λόγω της αφηγηματικής φύσης του, ο χρόνος που κατ'έξοχην χρησιμοποιείται (όπως άλλωστε και σε άλλα έργα του είδους του) είναι ο παρατατικός ο οποίος είναι χρόνος που εκφράζει κάτι που συνέβη στο παρελθόν μία φορά ή/και κάτι που συνέβαινε με διάρκεια. Το σε ποιο από τα δύο αναφέρεται είναι φανερό από τα συμφραζόμενα του κειμένου. Ωστόσο, στα ελληνικά για την έκφραση των παρελθοντικών στιγμιαίων και εξακολουθητικών γεγονότων/πράξεων χρησιμοποιούνται και ο αόριστος και ο παρατατικός. Απαιτείται τεράστια προσοχή στον διαχωρισμό αυτών των δύο κατά τη μετάφραση αφού μπορεί το μετάφρασμα να καταλήξει να περιέχει ασάφειες ή/και παρανοήσεις. Ύστερα, εκφράσεις οι οποίες υπήρξαν στο πρωτότυπο μεταφράστηκαν ανάλογα την περίπτωση και τον σκοπό τους. Για παράδειγμα: *«Bei allen guten Geistern, du darfst nicht sterben.»*, σε αυτή τη πρόταση κατανοούμε ότι ο Γίοσι

επικαλείται τις ανώτερες δυνάμεις του κόσμου του παραμυθιού γεμάτος αγωνία και έχοντας την ευχή το χελιδόνι να μην χάσει την ζωή του. Ως εκ τούτου μεταφράστηκε ως «Μα για όνομα των καλών πνευμάτων», μία έκφραση που παραπέμπει στον Θεό για τον ανθρώπινο κόσμο «Μα για όνομα του Θεού» και κάνει την ευχή του Γιόσι κατανοητή, δίνοντας στον αναγνώστη την πληροφορία ότι η ανώτερη δύναμη στον κόσμο τους είναι τα πνεύματα.

4. Ο ψυχισμός των χαρακτήρων – το τέλος: Τα πρόσωπα του παραμυθιού καθώς και το τέλος του είναι οι κύριοι λόγοι που το συγκεκριμένο έργο κατατάσσεται στην κατηγορία των Kunstmärchen. Οι χαρακτήρες, όλοι πάσχουν από τα δικά τους προσωπικά πάθη ενώ παράλληλα προσπαθούν να έρθουν αντιμέτωποι με αυτά και μέσα στο έργο ο ψυχισμός τους μεταβάλλεται. Αντίστοιχα, ο τρόπος έκφρασής τους ο οποίος φαίνεται μέσα από τους διαλόγους αναδεικνύει τον χαρακτήρα τους ακόμη περισσότερο. Πιο αναλυτικά:

- 4.1 Η νεράιδα πρόκειται για ένα αγνό, αθώο και αφελές πλάσμα. Όπως ακριβώς και ένα πουλί. Και παρέμεινε έτσι μέχρι το τέλος του παραμυθιού. Ο συναισθηματικός της κόσμος είναι ιδιαίτερα περίπλοκος και βρίσκεται σε ένα ακόμη ανώριμο στάδιο, έχει συνεχείς μεταβολές στο πώς αισθάνεται, είναι πολύ ευάλωτη, εκφραστική και αυθόρμητη. Σε μικρές προτάσεις εκφράζει τα συναισθήματά της με έντονο τρόπο και ξεσπά συχνά, αφού δεν ξέρει πως να διαχειριστεί τα νέα της συναισθήματα.

- 4.2 Ο Γιόσι είναι εργατικός και έξυπνος. Σχηματίζει μεγάλες προτάσεις, είναι ψύχραιμος και έχει σταθερό λόγο. Ο Γιόσι βλέπουμε ότι ενώ μένει πολύ σταθερός στις απόψεις του καθ'όλη τη διάρκεια του έργου, στο τέλος και ύστερα από την συνειδητοποίηση ότι η αγάπη του για την νεράιδα δεν θα ήταν πραγματική αν η ευτυχία της δεν ήταν και δική του ευτυχία, αλλάζει, μαλακώνει, οι προτάσεις του γίνονται πιο μικρές, αυθόρμητες και εκφράζουν συναισθήματα.

- 4.3 Η κίσσα είναι φιλάρεσκη και ζηλιάρα. Υποφέρει συνεχώς από την ανησυχία της ότι δεν είναι αρκετά όμορφη. Η κίσσα δεν έχει βαθύ συναισθηματικό κόσμο, τουλάχιστον όπως μας παρουσιάζεται στο έργο. Βρίσκεται μονίμως σε μια κατάσταση αγωνίας, ανυπομονησίας και βιασύνης. Είναι δραματική, τείνει να μιλάει κοφτά με μικρές μα έντονα φορτισμένες εκφράσεις.

- 4.4 Το τέλος, θα έλεγε κανείς ότι ήταν αίσιο, το καλό (το χελιδόνι) κέρδισε και το κακό (η κίσσα) έχασε. Όμως, η ιστορία αφήνει πολλά αναπάντητα ερωτήματα μα και δίνει

πολλά πολύτιμα μαθήματα. Η «ελευθερία» στην οποία αναφέρεται το έργο έχει πολλές διαφορετικές μορφές. Πρόκειται για την ελευθερία του ενός να είναι ο εαυτός του (νεράιδα), την ελευθερία του ενός να μην είναι δέσμιος των ανασφαλειών του (κίσσα), η ελευθερία του ενός από τα επίγεια προβλήματα και τη χαρά που βρίσκεται μέσα στα απλά πράγματα (γριούλα) και η ελευθερία του ενός να αγαπάει και να αγαπιέται ανιδιοτελώς διότι μόνο η ανιδιοτελής αγάπη είναι αγνή αγάπη (Γιόσι). Θέτει ακόμη και ερωτήματα τα οποία μεταφέρονται απευθείας στον αναγνώστη στον ανθρώπινο

κόσμο και θίγει ζητήματα όπως την εξύψωση της εξωτερικής εμφάνισης, την κρίση ταυτότητας που ταλανίζει τους ανθρώπους, την εγωιστική μορφή αγάπης που επικρατεί κ.α. Η Ingeburg επιτυγχάνει να μας διδάξει ένα πολύτιμο μάθημα και μας σοκάρει όλους με το τέλος του παραμυθιού όπου ο Γιόσι αυτοθυσιάζεται, «πατάει» τον εγωισμό του γιατί η πραγματική του ευτυχία είναι η ευτυχία της νεραϊδούλας.

ΤΙΤΛΟΣ

Κλείνοντας, για την μετάφραση του τίτλου, ο μεταφραστής οφείλει να εξετάσει τον τίτλο από την οπτική μιας μεταφραστικής μονάδας καθώς, όμως, και ως ένα εννιαίο με το κείμενο σημείο και ύστερα καλείται να επιλέξει αν θα μεταφραστεί πιστά-επ'ακριβώς, ελεύθερα ή εάν θα δωθεί νέος τίτλος εξ'ολοκλήρου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η στρατηγική που ακολουθήθηκε είναι η αντίστοιχη που χρησιμοποιήθηκε για την μετάφραση του κειμένου. Μένει δηλαδή, πιστός στον πρωτότυπο τίτλο, ίσος από αριθμό λέξεων και προσπαθεί μαζί με αντιστοιχία να επιτύχει και την ισοδυναμία των λέξεων. Βέβαια, όπως και στο πρωτότυπο ο τίτλος δεν είναι ξεκάθαρος χωρίς να προχωρήσει κανείς στην ανάγνωση του παραμυθιού και γι' αυτό τον λόγο και στα ελληνικά ο τίτλος αφήνει πολλές σημασίες να εννοηθούν. Αρχικά, δεν μεταφράστηκε ως «η μαγεία της ελευθερίας» αφού ο πρωτότυπος τίτλος δεν ήταν τόσο απλός και ευθύς, εξ'ου λοιπόν, και ο λόγος που δεν ήταν «Der Zauber der Freiheit». Αντ' αυτό ξεκινάει με το «νομ» που μας παραπέμπει στις λέξεις «από» και «περί-σχετικά με». Ο τίτλος μεταφέρθηκε ως εξής «το μαγικό της ελευθερίας» και αναφέρεται σε: α) το μαγικό – η μαγεία – της ελευθερίας σε γενικότερα πλαίσια, β) το μαγικό το οποίο χρησιμοποίησε ο Γιόσι για να αλλάξει αρχικά και να ελευθερώσει στο τέλος το χελιδόνι (άρα εδώ καλύπτεται η έννοια του «από-νομ» και γ) θέτει το ερώτημα τί είναι μαγικό

σχετικά με την ελευθερία, καλύπτωντας έτσι την έννοια του «κειμένο περί της μαγείας(vom) της ελευθερίας». Όλες αυτές οι ερμηνείες επιτρέπουν στον αναγνώστη του μεταφράσματος να αναζητήσει το μήνυμα του τίτλου πέρα από την κυριολεκτική του σημασία, προσπαθώντας έτσι να μεταφέρει και την αλληγορία που περιέχεται στον τίτλο του πρωτοτύπου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της πτυχιακής εργασίας, το μόνο σίγουρο συμπέρασμα αναφορικά με την ιστορία του «Vom Zauber der Freiheit», το βαθύτερο νόημά της και την παραπάνω απόπειρα μετάφρασής της, είναι ότι δεν υπάρχει συμπέρασμα. Η λογοτεχνική μετάφραση σε σχέση με όλα τα υπόλοιπα είδη μετάφρασης δεν αφορά επιστημονικούς όρους, μαθηματικά και ορολογίες οι οποίες μεταφέρονται με πλήρη ισοδυναμία στην άλλη γλώσσα και άρα δεν υφίσταται ένα και μοναδικό σωστό αποτέλεσμα, μία και μοναδική σωστή απόδοση. Αυτό δεν διαφέρει μονάχα από μεταφραστική σε μεταφραστική, διαφέρει ακόμη και για τον έναν και ίδιο μεταφραστή μέρα με τη μέρα. Το παραπάνω αποτέλεσμα θα μπορούσε να διαφέρει με αμέτρητους πιθανούς διαφορετικούς τρόπους, μα προς το παρόν αποτελεί ένα μετάφρασμα το οποίο αντικατροπτρίζει τον ψυχισμό, τη δύναμη κατανόησης και την ηλικία του δημιουργού του. Πρόκειται για τέχνη. Η τέχνη στη μία γλώσσα δεν πρόκειται ποτέ να υπάρξει ακριβώς ίδια στην άλλη γλώσσα. Όμως, με κύριο γνώμονα την μετάδοση γνώσεων, ιδεολογιών, νέων και φρέσκων οπτικών και κοσμοθεωριών για το καλό της ανθρωπότητας συνεχίζουμε να προσπαθούμε πάντοτε να προσφέρουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και να μοιράζουμε την αγάπη και τα μαθήματα ζωής που εκατομμύρια άνθρωποι όπως και η Ingeburg θέλουν να μοιραστούν σε όλον τον κόσμο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Apel, F. (1978). *Die Zaubergärten der Phantasie. Zur Theorie und Geschichte des Kunstmärchens.* (=Reihe Siegen. Beiträge zur Literatur- und Sprachwissenschaft. CARL WINTER UNIVERSITÄTSVERLAG.
- Ewers, H. (1987). *Deutsche Kunstmarchen Von Wieland Bis Hofmannsthal.* Reclam, Ditzingen.
- Hansen, H., & Plenz, R. (1987). *Das kleine Märchenbuch.* Metta Kinau Vlg., Hbg.
- *Kunstmärchen.* (2022). StudySmarter DE. Retrieved August 20, 2022, from: <https://www.studysmarter.de/schule/deutsch/epische-texte/kunstmaerchen/>
- *Sternenblüte.* (2018, March 24). DigitalPHOTO. Retrieved from: <https://www.digitalphoto.de/galerie/sternenbluete-100341993.html>

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Eco, U., *Transl.* Γ. Λαμπράκος, (2011). *Εξομολογήσεις ενός νέου μυθιστοριογράφου.* Εκδόσεις Πατάκη.
- Nord, C. *Transl.* Σ. Π. Γραμμενίδης & Δ. Δ. Λάμπρου (2014). *Η μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα - Εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις* (1st ed.). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΥΛΟΣ.
- Τσίγκου, Μ. Α. Μ. (2011). *Γλωσσολογία & Μετάφραση.* ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΥΛΟΣ.